

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ**

ΤΜΗΜΑ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«Εικαστικές τέχνες και τοπίο: προσεγγίσεις του φυσικού και αστικού χώρου»

(Visual Arts and Landscape: Approaches to Natural and Urban Space)

**(σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.4485/2017)
και της απόφασης 216772/21, ΦΕΚ4334/12.12.2017)**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ Α΄	Σ
	ε
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	λ
	.
Γενικές διατάξεις	3
Άρθρο 1. Αντικείμενο - Σκοπός - Διάρκεια	3
Άρθρο 2. Μεταπτυχιακοί τίτλοι	4
Άρθρο 3. Διοίκηση του Π.Μ.Σ.	4
Άρθρο 4. Κατηγορίες υποψηφίων	5
Άρθρο 5. Αριθμός εισακτέων-Κριτήρια επιλογής	5
Άρθρο 6. Διάρκεια και όροι φοίτησης	7
Άρθρο 7. Πρόγραμμα Σπουδών-Έλεγχος γνώσεων	9
Άρθρο 8. Αξιολόγηση μεταπτυχιακών φοιτητών	1
	0
Άρθρο 9. Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία	1
	0
Άρθρο 10. Αξιολόγηση μαθημάτων και διδασκόντων	1
	2
Άρθρο 11. Υποτροφίες	1
	2
Άρθρο 12. Διδακτικό προσωπικό	1
	2
Άρθρο 13. Τελετουργικό αποφοίτησης	1
	3
Άρθρο 14. Παράλληλες εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες	1
	3
Άρθρο 15. Έσοδα-Οικονομική διαχείριση Π.Μ.Σ.	1
	3
Άρθρο 16. Τροποποιήσεις κανονισμού	1
	4
Άρθρο 17. Ρύθμιση άλλων Θεμάτων	1
	4

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

A. Περιγραφή Μαθημάτων

1

5

Γενικές διατάξεις

Το Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας οργανώνει και λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2019-2020 Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «*Εικαστικές τέχνες και τοπίο: προσεγγίσεις του φυσικού και αστικού χώρου*» (Visual Arts and Landscape: Approaches to Natural and Urban Space), σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.4485/2017, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Άρθρο 1

Αντικείμενο – Σκοπός – Διάρκεια

Σύμφωνα με το άρθρο 30 του Ν.4485 παρ. α & β τα ΠΜΣ διέπονται από επιστημονική συνοχή και αποσκοπούν «στην περαιτέρω προαγωγή της γνώσης, την ανάπτυξη της έρευνας και των τεχνών, καθώς και την ικανοποίηση των εκπαιδευτικών, ερευνητικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και αναπτυξιακών αναγκών της χώρας, στην κατάρτιση επιστημόνων υψηλού επιπέδου ικανών να συμβάλουν σε θεωρητικές και εφαρμοσμένες περιοχές συγκεκριμένων γνωστικών κλάδων, ειδικές θεματικές ενότητες ή επιμέρους κλάδους των γνωστικών αντικειμένων του πρώτου κύκλου σπουδών των οικείων Τμημάτων».

1. Αντικείμενο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) αποτελεί η διερεύνηση των εικαστικών παραμέτρων της έννοιας του τοπίου (φυσικού και αστικού), ως χώρου βιωματικής εικαστικής έρευνας και εξερεύνησης καθώς και παιδαγωγικών εφαρμογών, που θα οδηγήσουν στη δημιουργία σύγχρονων έργων μέσα από τη βίωση του πεδίου και τη μνημονική του επεξεργασία.
2. Σκοπός του εν λόγω ΠΜΣ είναι:
 - α) η εξειδίκευση και περαιτέρω κατάρτιση αποφοίτων σε γνωστικά πεδία των «Εικαστικών Τεχνών» μέσα από συνεχή ανατροφοδότηση, αναδεικνύοντας τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία
 - β) η ανάδειξη νέων καλλιτεχνών-ερευνητών που θα έχουν αποκτήσει το θεωρητικό, εμπειρικό υπόβαθρο καθώς και τις δεξιότητες για εναργή δραστηριότητα στα εκάστοτε εικαστικά και εκπαιδευτικά δρώμενα
 - γ) η εξειδικευμένη χρήση και αξιοποίηση ποικίλων μεθοδολογικών εργαλείων και καλλιτεχνικών και θεωρητικών κριτικών πρακτικών για την παραγωγή και δημιουργία σύγχρονων εικαστικών έργων

δ) η εννοιολογική εμβάθυνση στη σημασία του εικαστικού έργου, η ενίσχυση της διεπιστημονικότητας και η αρμονική σύζευξη τέχνης και την τροφοδότηση της εικαστικής έκφρασης από ποικίλες πολιτισμικές διεργασίες..

στ) η ικανότητα σύνδεσης και συσχέτισης της διδακτικής της τέχνης με σύγχρονες και υβριδικές μορφές εικαστικών πρακτικών

ζ) η κατανόηση, κριτική επεξεργασία και εφαρμογή σύγχρονων πρακτικών και θεωρητικών προσεγγίσεων στην διδακτική της τέχνης και της εικόνας εν γένει.

η) η εξοικείωση με τα σύγχρονα μεθοδολογικά παραδείγματα έρευνας στο πεδίο της διδακτικής της τέχνης και του οπτικού πολιτισμού, με έμφαση στις ποιοτικές (qualitative) και practice-based (arts-led) μεθόδους και

θ) η μεθοδολογικά προσαρμοσμένη στις νέες παιδαγωγικές αντιλήψεις ενσωμάτωση της χρήσης νέων τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας στη διδακτική της τέχνης και στη μουσειοπαιδαγωγική.

1. Ειδίκευση/εξειδίκευση και επιμέρους στόχοι

Ειδικότερα, η εικαστική διερεύνηση της ποικιλομορφίας του χώρου της ευρύτερης περιοχής της Δυτικής Μακεδονίας, όπου συναντώνται πολλαπλές εκδοχές του τοπίου, παρέχει πληθώρα ερευσμάτων για εναργή καλλιτεχνική δημιουργία αναδεικνύοντας παράλληλα το ρόλο των εικαστικών τεχνών σε πολιτισμικό επίπεδο. Ενδεικτικά αναφέρονται ως αντικείμενο μελέτης και δημιουργίας οι υδάτινοι προορισμοί όπως η περιοχή των Πρεσπών, η κοιλάδα του Λαδοπόταμου και τα βουνά Γράμμος και Βαρνούντας ως χώροι σύγχρονης αρχαιολογίας, οι ορεινοί όγκοι της Πίνδου. Επίσης, αναφέρονται τα οικολογικά διαταραγμένα ορυχεία της Πτολεμαΐδας, ο παραδοσιακός χαρακτήρας πόλεων με ιδιαίτερη αρχιτεκτονική, όπως η Σιάτιστα, η Καστοριά, η Φλώρινα και ο αστικός ιστός πόλεων, όπως η Κοζάνη, η Πτολεμαΐδα ή τα Γρεβενά. Η περιοχή, λόγω του συνοριακού χαρακτήρα της, δίνει τη δυνατότητα διερεύνησης της έννοιας του τοπίου ως συνόρου. Επιπλέον, αντικείμενο μελέτης δύναται να αποτελέσουν και άλλα ποικιλόμορφα τοπία και θέσεις του ελλαδικού χώρου.

Το περιεχόμενο και ο σκοπός του ΠΜΣ υλοποιείται με δύο επιμέρους ειδικεύσεις:

A. «Εικαστικές Πρακτικές»

Η ειδίκευση αποσκοπεί στην εκπαίδευση δημιουργίας εικαστικών έργων, με βάση την κριτική πρακτική, με αναγνώσεις του τοπίου και ευρύτερα του περιβάλλοντος κοινωνικού χώρου. Το πρόγραμμα δομείται σε εργαστηριακά μαθήματα εικαστικών τεχνών καθώς και σε εμβάθυνση πάνω σε σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις των εικαστικών τεχνών.

B. Σύγχρονες Προσεγγίσεις στη Διδακτική της Τέχνης

Η ειδίκευση αποσκοπεί στη μελέτη των σύγχρονων προσεγγίσεων στη διδακτική των Εικαστικών Τεχνών και τη δημιουργική αξιοποίησή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το πρόγραμμα δομείται σε μαθήματα γενικού παιδαγωγικού περιεχομένου, μεθοδολογίας, αξιοποίηση της τεχνολογίας έτσι ώστε μέσα από την κριτική παρουσίαση των σύγχρονων πρακτικών επιτυγχάνεται η καλλιέργεια δεξιοτήτων και η επιστημονική κατάρτιση των εκπαιδευτικών στη διδακτική της τέχνης και σε τομείς όπως η μουσειοπαιδαγωγική.

Αναφέρονται ενδεικτικά:

- i. Συνθετική προσέγγιση πρακτικής, θεωρίας, επιστημονικής μεθοδολογίας για τη δημιουργία ολοκληρωμένων καινοτόμων καλλιτεχνικών δράσεων και κοινωνικής συμμετοχικότητας μέσω του πολιτισμού.
- ii. Παροχή γνώσεων στις σύγχρονες διεπιστημονικές εξελίξεις των εικαστικών τεχνών με εξειδίκευση στη Διδακτική των Εικαστικών Τεχνών και σε συναφείς τομείς εκπαίδευσης.
- iii. Η κατάρτιση εξειδικευμένων διπλωματούχων με στέρεο θεωρητικό υπόβαθρο, καθώς και η ικανότητα διεπιστημονικής αντιμετώπισης σύνθετων πρακτικών προβλημάτων στα πεδία της καλλιτεχνικής πρακτικής.
- iv. Η προαγωγή της διεπιστημονικής έρευνας σε θέματα που σχετίζονται με τομείς όπως η ιστορία, η ανθρωπογεωγραφία, η κοινωνιολογία.
- v. Η συμβολή στην ολοκλήρωση των πολιτιστικών και αναπτυξιακών αναγκών της περιοχής της Δυτικής Μακεδονίας.
- vi. Η ανάπτυξη κριτικών και ερευνητικών δεξιοτήτων που απαιτούνται για σπουδές διδακτορικού επιπέδου.
- vii. Κατάρτιση καλλιτεχνών με τις απαιτούμενες δεξιότητες για επιτυχή σταδιοδρομία στον ιδιωτικό, δημόσιο και ακαδημαϊκό τομέα.

Το Π.Μ.Σ. θα λειτουργήσει από το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021 για πέντε (5) έτη, οπότε και θα αξιολογηθεί η δυνατότητα συνέχισης της λειτουργίας του σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 8 του άρθρου 32 του Ν.4485/2017 (ΦΕΚ 114/τ.Α').

Άρθρο 2

Μεταπτυχιακοί τίτλοι

Το Π.Μ.Σ. απονέμει Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) με τίτλο «*Εικαστικές τέχνες και τοπίο: προσεγγίσεις του φυσικού και αστικού χώρου*»(Visual Arts and Landscape: Approaches to Natural and Urban Space) με τις ειδικεύσεις:

Άρθρο 3

Διοίκηση του Π.Μ.Σ.

(άρθρα 31,44 και 45 του Ν.4485/2017)

Αρμόδια όργανα για τη διοίκηση, οργάνωση και λειτουργία του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών είναι:

I.Η Σύγκλητος του Ιδρύματος, είναι το αρμόδιο όργανο για τα θέματα ακαδημαϊκού, διοικητικού, οργανωτικού και οικονομικού χαρακτήρα των Π.Μ.Σ., και ασκεί όσες αρμοδιότητες σχετικά με τα Π.Μ.Σ. δεν ανατίθενται από το νόμο ειδικώς σε άλλα όργανα.

II.Η Συνέλευση του οικείου Τμήματος και έχει τις αρμοδιότητες που ορίζονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 31 του Ν. 4485/2017.

III.Η Συντονιστική Επιτροπή(Σ.Ε.) του Π.Μ.Σ., απαρτίζεται από πέντε (5) μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος, οι οποίοι έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και εκλέγονται από τη Συνέλευση του οικείου Τμήματος για διετή θητεία.Η Σ.Ε. είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της λειτουργίας των Π.Μ.Σ.Ο Διευθυντής του Π.Μ.Σ. προεδρεύει της Σ.Ε., και ηθητεία του μπορεί να ανανεωθεί μία φορά.Κατά τη λήξη της θητείας της Σ.Ε., με ευθύνη του απερχόμενου Διευθυντή, συντάσσεται αναλυτικός απολογισμός του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου του Π.Μ.Σ., καθώς και των λοιπών δραστηριοτήτων του, με στόχο την αναβάθμιση των σπουδών, την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, τη βελτιστοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και την κοινωνικά επωφελή χρήση των διαθέσιμων πόρων του Π.Μ.Σ. (άρθρο 44, παρ. 2).

IV.Η Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών. Η εισήγηση της Συνέλευσης του Τμήματος διαβιβάζεται στη Σύγκλητο δια της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών, η οποία κρίνει την πληρότητα της. Σε περίπτωση που κρίνει ελλιπή την εισήγηση, την αναπέμπει στη συνέλευση (άρθρο 32, παρ.5).

V.Ο Διευθυντής του Π.Μ.Σ., είναι Δ.Ε.Π. πρώτης βαθμίδας ή της βαθμίδας του αναπληρωτή καθηγητή, ιδίου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου, ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του, με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος για διετή θητεία και πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις της παραγράφου 8 του άρθρου 31 του Ν. 4485/2017. Ο Διευθυντής είναι επίσης μέλος και Πρόεδρος της Σ.Ε., δεν μπορεί να έχει περισσότερες από δύο (2) συνεχόμενες θητείες και δεν δικαιούται επιπλέον αμοιβή για το διοικητικό του έργο.

VI.Η εξαμελής Επιστημονική Συμβουλευτική Επιτροπή (Ε.Σ.Ε.), αρμόδια για την εξωτερική ακαδημαϊκή αξιολόγηση των Π.Μ.Σ. (παράγραφος 3 του άρθρου 44 του Ν.

Άρθρο 4

Κατηγορίες υποψηφίων

(άρθρο 34 παρ. 1, 7 και 8 του Ν.4485/2017)

Στο Π.Μ.Σ.«*Εικαστικές τέχνες και τοπίο: προσεγγίσεις του φυσικού και αστικού χώρου*» (Visual Arts and Landscape: Approaches to Natural and Urban Space), γίνονται δεκτοί κάτοχοι πτυχίου ΑΕΙ Σχολών Καλών Τεχνών, Τμημάτων Εικαστικών, Ψηφιακών ή Εφαρμοσμένων Τεχνών, Αρχιτεκτόνων, της ημεδαπής ή και ομοταγών αναγνωρισμένων ιδρυμάτων της αλλοδαπής και απόφοιτοι άλλων τμημάτων ΑΕΙ με την υποβολή φακέλου και υπομνήματος καλλιτεχνικού έργου.

Οι τίτλοι σπουδών της αλλοδαπής πιστοποιούνται με βεβαίωση ισοτιμίας και αντιστοιχίας από το ΔΟΑΤΑΠ.

Η επάρκεια ελληνικής γλώσσας για αλλοδαπούς υποψήφιους αποδεικνύεται όταν: α) ο υποψήφιος έχει ολοκληρώσει σπουδές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα ή σε ελληνόφωνο σχολείο του εξωτερικού, β) κατέχει πτυχίο ελληνικής φιλολογίας/γραμματών από ισότιμο Α.Ε.Ι. της αλλοδαπής, γ) έχει πραγματοποιήσει πλήρη κύκλο προπτυχιακών σπουδών σε ελληνικό Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι., ή έχει πιστοποιητικό επιτυχούς παρακολούθησης δύο (2) τουλάχιστον ετών σε ελληνικό τριτοβάθμιο ίδρυμα (Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι.) και δ) κατέχει πιστοποιητικό επάρκειας ελληνικής γλώσσας από κρατικά αναγνωρισμένο ίδρυμα παροχής τέτοιων πιστοποιητικών σε αλλοδαπούς.

Άρθρο 5

Αριθμός Εισακτέων-Κριτήρια Επιλογής

(άρθρα 34 και 45 του Ν.4485/2017)

Α) Αριθμός Εισακτέων

Ο αριθμός εισακτέων κατ' έτος ορίζεται κατ' ανώτατο όριο σε τριάντα (30) μεταπτυχιακούς/ες φοιτητές/τριες.

Μέλη των κατηγοριών Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π., εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 34, μπορούν να εγγραφούν ως υπεράριθμοι και μόνο ένας κατ' έτος, αρκεί να υπηρετεί στο οικείο Τμήμα που οργανώνεται το ΠΜΣ.

Υποψήφιοι μπορούν να είναι και τελειόφοιτοι φοιτητές, οι οποίοι θα έχουν περατώσει επιτυχώς τις υποχρεώσεις των προπτυχιακών σπουδών τους πριν από τη λήξη των εγγραφών και θα πληρούν όλες τις προϋποθέσεις εισαγωγής στο ΠΜΣ.

Ο μέγιστος αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών ανά διδάσκοντα είναι/..... (άρθρο 45 παρ. 1β του Ν.4485/2017).

B) Κριτήρια και διαδικασία υποβολής υποψηφιότητας

Τον **Ιούνιο** κάθε έτους δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και του Τμήματος, ανακοίνωση/πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος εισακτέων στο Π.Μ.Σ., στην οποία προσδιορίζονται τα παρακάτω:

- Κατηγορίες πτυχιούχων/υποψηφίων
- Τα απαραίτητα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα των υποψηφίων
- Ο τρόπος και τα κριτήρια αξιολόγησης των υποψηφίων
- Ημερομηνίες για την υποβολή των αιτήσεων-δικαιολογητικών

Σε περίπτωση που ο τρόπος εισαγωγής προϋποθέτει γραπτή εξέταση, είναι απαραίτητο να καθορίζεται η διαδικασία: ο αριθμός και η ύλη των εξεταστέων μαθημάτων, οι ημερομηνίες εξέτασης καθώς και ο τρόπος βαθμολόγησης.

Οι αιτήσεις των υποψηφίων υποβάλλονται ηλεκτρονικά, συλλέγονται, καταγράφονται από τη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. και προωθούνται στη Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.). Η υποψηφιότητα είναι έγκυρη, εάν υποβληθεί εντός της ορισθείσας προθεσμίας φάκελος με τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά, ο οποίος κατατίθεται αυτοπροσώπως ή αποστέλλεται ταχυδρομικώς στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. Αιτήσεις που δεν συνοδεύονται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά ή κατατίθενται εκπρόθεσμα (η ημερομηνία κατάθεσης προκύπτει από τη σφραγίδα του Ταχυδρομείου) δεν λαμβάνονται υπόψη κατά τη διαδικασία επιλογής των υποψηφίων. Τα δικαιολογητικά δεν επιστρέφονται.

Η διαδικασία επιλογής των υποψηφίων ολοκληρώνεται τον Σεπτέμβριο.

Ο υποψήφιος/α υποβάλλει στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ.τα παρακάτω απαιτούμενα δικαιολογητικά:

1. Αίτηση και βιογραφικό σημείωμα υποβάλλονται ηλεκτρονικά.

Η υποβληθείσα αίτηση πρέπει να εκτυπωθεί και να συμπεριληφθεί στον φάκελο υποψηφιότητας. Στην αίτηση δηλώνεται η ειδίκευση που ο/η υποψήφιος/α επιθυμεί να παρακολουθήσει μετά το πρώτο εξάμηνο.

2. Αντίγραφο Πτυχίου/Διπλώματος (οι τίτλοι σπουδών της αλλοδαπής πιστοποιούνται με βεβαίωση ισοτιμίας και αντιστοιχίας από το ΔΟΑΤΑΠ)

3. Πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας (όπου θα αναγράφεται ο ακριβής μέσος όρος βαθμολογίας / οι τίτλοι σπουδών της αλλοδαπής πιστοποιούνται με βεβαίωση ισοτιμίας και αντιστοιχίας από το ΔΟΑΤΑΠ)

4. Αποδεικτικό γνώσης, μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας (αγγλικά, γαλλικά ή γερμανικά), επιπέδου B2 ή ανώτερο, πιστοποιημένη από αναγνωρισμένο φορέα
5. Απλή φωτοτυπία του δελτίου αστυνομικής ταυτότητας
6. Φάκελος και υπόμνημα καλλιτεχνικού έργου (η επιτροπή επιφυλάσσεται να ζητήσει από τους υποψήφιους να προσκομίσουν και πρωτότυπα έργα)

Συνεκτιμώνται τα εξής:

7. Αποδεικτικό γνώσης, επιπέδου τουλάχιστον B2, επιπλέον ξένης γλώσσας - πιστοποιημένη από αναγνωρισμένο φορέα (έως 2 επιπλέον γλώσσες).
8. Δημοσιεύσεις σε περιοδικά με κριτές, πρακτικά συνεδρίων κ.λ.π. Τίτλοι Μεταπτυχιακών και Διδακτορικών Σπουδών

Τα δικαιολογητικά κατατίθενται σε απλή φωτοτυπία και σε ψηφιακή μορφή αυτοπροσώπως ή ταχυδρομικώς και δεν επιστρέφονται

Η μοριοδότηση του φακέλου υποψηφιότητας που κατέθεσε ο/η υποψήφιος/α γίνεται σύμφωνα με τα ακόλουθα κριτήρια:

A/A	Κριτήρια αξιολόγησης	Μόρια
1	Βαθμός Πτυχίου x 2	20
2	Επαρκής γνώση μίας (1) τουλάχιστον ξένης γλώσσας	4 για C1, 3 για C2, 2 για B2
3	Πρόσθετη γλώσσα με πιστοποίηση τουλάχιστον B2(έως δύο επιπλέον γλώσσες)	2μόρια *2=4για κάθε πρόσθετη γλώσσα
4	Φάκελος και Υπόμνημα καλλιτεχνικού έργου	40
5	Συνέντευξη	15
	Συνεκτιμώνται τα εξής (Προαιρετικό)	
6	Μεταπτυχιακός Τίτλος	2
7	Διδακτορικός Τίτλος	5

8	Δημοσιεύσεις σε περιοδικά με κριτές, πρακτικά συνεδρίων κ.λ.π.	10
---	--	----

Γ) Διαδικασία αξιολόγησης αιτήσεων υποψηφίων

Ο έλεγχος των δικαιολογητικών και η αξιολόγησή τους γίνεται από Επιτροπή Επιλογής/Εξέτασης (Ε.Ε.) που ορίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος. Η Ε.Ε. εισηγείται προς τη Συντονιστική Επιτροπή του Π.Μ.Σ.

Η αξιολόγηση των υποψηφίων υλοποιείται σε τρεις φάσεις:

α) Στην πρώτη φάση διενεργείται έλεγχος των τυπικών/απαραίτητων προσόντων των υποψηφίων.

β) Στη δεύτερη φάση γίνεται μοριοδότηση των δικαιολογητικών βάσει κριτηρίων, ώστε να προκύψει η σειρά αξιολογικής κατάταξης των υποψηφίων. Βάσει αυτής της κατάταξης ορίζεται και ο αριθμός των υποψηφίων που θα κληθούν για προφορική συνέντευξη (εφόσον προβλέπεται η διεξαγωγή της).

γ) Συνέντευξη

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας, η Συντονιστική Επιτροπή παραλαμβάνει την αξιολογική κατάταξη των υποψηφίων από την Ε.Ε., διενεργεί τους τελικούς ελέγχους και αποφαινεται για την εισαγωγή των υποψηφίων. Ακολούθως μετά από εισήγηση της Σ.Ε. καταρτίζεται πίνακας αξιολογικής κατάταξης επιτυχόντων, εγκρίνεται από τη Συνέλευση και αναρτάται στην ιστοσελίδα του Π.Μ.Σ.

Οι επιτυχόντες καλούνται να επικυρώσουν την εγγραφή τους στο συγκεκριμένο Π.Μ.Σ. εντός πέντε (5) ημερών. Σε περίπτωση άρνησης καλείται αμέσως τηλεφωνικά ο πρώτος επιλαχών/ούσα κ.ο.κ.

Με την εγγραφή τους οι υποψήφιοι/ες αποδέχονται τους όρους λειτουργίας του Π.Μ.Σ. και τις αντίστοιχες υποχρεώσεις. Επίσης υποχρεούνται να καταβάλλουν τα σχετικά τέλη φοίτησης, με το πρώτο τμήμα (δόση) αυτών να καταβάλλεται εντός πέντε (5) ημερών από την ενημέρωση και αποδοχή της παρακολούθησης του Π.Μ.Σ. Η κατάθεση των διδάκτρων γίνεται σε τραπεζικό λογαριασμό του ΕΛΚΕ του Π.Δ.Μ., το οποίο θα υποδείξει η Γραμματεία του Π.Μ.Σ.

Άρθρο 6

Διάρκεια και όροι φοίτησης

(άρθρα 33, 34 και 45 του Ν. 4485/2017)

1. Η χρονική διάρκεια ορίζεται σε τρία (3) εξάμηνα, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης και κρίσης της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας. Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος περάτωσης των σπουδών ορίζεται σε έξι (6) εξάμηνα. Πέραν αυτών των χρονικών ορίων και σε εξαιρετικές περιπτώσεις, κατόπιν απόφασης της Συνέλευσης ο μεταπτυχιακός φοιτητής/τρια θα έχει τη δυνατότητα παράτασης.
2. Η δυνατότητα μερικής φοίτησης για εργαζόμενους/νες φοιτητές /τριες προβλέπεται, μετά από απόφαση της Συνέλευσης, η διάρκεια της οποίας δεν μπορεί να υπερβαίνει το διπλάσιο του χρόνου της κανονικής φοίτησης. Η μερική φοίτηση προβλέπεται και για μη εργαζόμενους μεταπτυχιακούς/κές φοιτητές/τριες που αδυνατούν να ανταποκριθούν στις ελάχιστες απαιτήσεις του προγράμματος «πλήρους» φοίτησης και για ιδιαίτερες εξαιρετικά σοβαρές περιπτώσεις, για τις οποίες αποφασίζει η Συνέλευση (ενδεικτικά: ασθένεια, σοβαροί οικογενειακοί λόγοι, λόγοι ανωτέρας βίας κ.λπ.).
3. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις είναι δυνατόν να χορηγείται, με απόφαση της Συνέλευσης, άδεια αναστολής της φοίτησης για χρονικό διάστημα που δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τα δύο (2) συνεχόμενα εξάμηνα. Ο χρόνος αναστολής φοίτησης δεν προσμετράται στην ανώτατη διάρκεια φοίτησης. Μετά τη λήξη της αναστολής φοίτησης, ο μεταπτυχιακός φοιτητής είναι υποχρεωμένος να παρακολουθήσει όλα τα μαθήματα, σεμινάρια, πρακτικές ασκήσεις κ.λπ. στα οποία δεν έχει αξιολογηθεί επιτυχώς πριν από την αναστολή φοίτησής του.
4. Για θέματα επανεξέτασης μαθημάτων ή διαγραφών αποφαινεται η Συνέλευση, μετά από πρόταση της Σ.Ε.
5. Ενδεικτικά, λόγοι διαγραφής μπορούν να είναι: η μη επαρκής πρόοδος του φοιτητή (μη συμμετοχή του στην εκπαιδευτική διαδικασία, παρακολούθησεις και εξετάσεις), πλημμελής εκπλήρωση λοιπών υποχρεώσεων, όπως ορίζονται από τον παρόντα Κανονισμό Σπουδών (μη καταβολή διδάκτρων, υπέρβαση του μέγιστου προβλεπόμενου χρόνου φοίτησης) και αίτηση του ιδίου μεταπτυχιακού φοιτητής/τριας συμπεριφορά που προσβάλλει την ακαδημαϊκή δεοντολογία, π.χ. λογοκλοπή.
6. Οι μεταπτυχιακοί/κές φοιτητές/τριες δικαιούνται:
 - Ακαδημαϊκή ταυτότητα.
 - Λογαριασμό ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στο Π.Τ.Ν. του Π.Δ.Μ.
 - Πρόσβαση στις βιβλιοθήκες του Π.Δ.Μ.
 - Πρόσβαση σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων, στις οποίες είναι συνδρομητής το Π.Δ.Μ. (Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών-Σ.Ε.Α.Β.)Το οικείο Τμήμα οφείλει να εξασφαλίζει διευκολύνσεις σε μεταπτυχιακούς/κές φοιτητές/τριες με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Τέλη φοίτησης

Στο Π.Μ.Σ. προβλέπονται τέλη φοίτησης τα οποία ανέρχονται στο συνολικό ποσό των δύο χιλιάδων και τετρακοσίων (2.400) ευρώ.

Η επιβολή τέλους φοίτησης/διδάκτρων κρίνεται αναγκαία γιατί δεν διασφαλίζονται από άλλους πόρους οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την λειτουργία του προγράμματος και την παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών. Το ύψος του τέλους προσδιορίζεται στη βάση και της ανταποδοτικότητας μεταξύ του τέλους και των υπηρεσιών (διδακτικών, προσβάσεων σε υλικό και πλατφόρμες, υποτροφιών).

Η καταβολή των τελών φοίτησης/διδάκτρων γίνεται σε καθορισμένες ημερομηνίες, εγκαίρως γνωστοποιημένες. Η πρώτη δόση καταβάλλεται με την εγγραφή (Σεπτέμβριος) και οι λοιπές με την έναρξη των εξαμήνων (Β', Γ'). Σε περίπτωση διακοπής της φοίτησης τα καταβληθέντα δίδακτρα δεν επιστρέφονται.

Απαλλάσσονται από τα τέλη φοίτησης, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές των οποίων το εισόδημα (ατομικό ή οικογενειακό) δεν υπερβαίνει το μισό του εθνικού διάμεσου ισοδύναμου εισοδήματος. Οι απαλλασσόμενοι φοιτητές δεν θα πρέπει να ξεπερνούν το ποσοστό του τριάντα τοις εκατό (30%) του συνολικού αριθμού των φοιτητών που εισάγονται στο Π.Μ.Σ. και αφορά τη συμμετοχή σε ένα μόνο Π.Μ.Σ. Σύμφωνα με το άρθρο 35 του Ν. 4485/2017, αν οι δικαιούχοι υπερβαίνουν το ανωτέρω ποσοστό, επιλέγονται με σειρά κατάταξης ξεκινώντας από αυτούς που έχουν το μικρότερο εισόδημα. Η αίτηση απαλλαγής τελών φοίτησης υποβάλλεται από τον ενδιαφερόμενο/η στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. ύστερα από την ολοκλήρωση της διαδικασίας επιλογής των φοιτητών στο Π.Μ.Σ. Σε καμία περίπτωση η οικονομική αδυναμία δεν αποτελεί λόγο μη επιλογής στο Π.Μ.Σ.

Η Συνέλευση του Τμήματος μετά από σχετική αιτιολογημένη εισήγηση της Σ.Ε., μπορεί να ορίσει ένα μη επιστρεφόμενο τέλος συμμετοχής για την αξιολόγηση του φακέλου του υποψηφίου μεταπτυχιακού φοιτητή.

Υποχρεώσεις φοιτητών

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές που εγγράφονται στο Π.Μ.Σ. είναι υποχρεωμένοι:

- ✓ Να παρακολουθούν ανελλιπώς τα μαθήματα και τις εκάστοτε δραστηριότητες του ισχύοντος προγράμματος σπουδών.
- ✓ Να υποβάλλουν εμπρόθεσμα και στις προβλεπόμενες προθεσμίες τις απαιτούμενες εργασίες των μαθημάτων.
- ✓ Να εκπληρώνουν τις οικονομικές τους υποχρεώσεις στις ημερομηνίες που ορίζονται από τη Γραμματεία του Π.Μ.Σ.

- ✓ Να σέβονται και να τηρούν τις αποφάσεις των οργάνων του Π.Μ.Σ. καθώς και την ακαδημαϊκή δεοντολογία.
- ✓ Να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικές δράσεις, συνέδρια, ημερίδες, συμπόσια κ.λ.π. που διοργανώνει το Π.Μ.Σ.
- ✓ Οι υπότροφοι φοιτητές είναι επιπλέον υποχρεωμένοι, με απόφαση της Συνέλευσης, να προσφέρουν έργο υποστηρικτικό στα μαθήματα, στα Εργαστήρια, στην Έρευνα κλπ.
- ✓

Άρθρο 7

Πρόγραμμα Σπουδών-Έλεγχος Γνώσεων (άρθρα 34 και 45 του Ν. 4485/2017)

Διάρκεια, Δομή και Περιεχόμενο Προγράμματος

Για την απόκτηση του Δ.Μ.Σ. απαιτείται η υποχρεωτική παρακολούθηση και επιτυχής εξέταση σε όλα τα μαθήματα και εργαστήρια του Α΄ και Β΄ εξαμήνου, καθώς και η εκπόνηση Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας στο Γ΄ εξάμηνο. Κάθε μάθημα αντιστοιχεί σε 39 διδακτικές ώρες. Το Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών απονέμεται μετά τη συμπλήρωση ενενήντα (90) πιστωτικών μονάδων (ECTS).

Οι φοιτητές/τριες παρακολουθούν από κοινού το Α΄ Εξάμηνο (μαθήματα κοινού κορμού).

Τα μαθήματα διακρίνονται σε υποχρεωτικά και υποχρεωτικά/εργαστηριακά.

Η γλώσσα διδασκαλίας του Π.Μ.Σ είναι η ελληνική ή και αγγλική. Η γλώσσα εκπόνησης διπλωματικής εργασίας είναι ελληνική ή και αγγλική μετά από αίτηση του/ης υποψήφιου/ας.

Το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών διαρθρώνεται ως εξής:

Α΄ Εξάμηνο (μαθήματα κοινού κορμού)			
	Τίτλος Μαθήματος	Κατηγορία	ECTS
1 1	Σχεσιακές Πρακτικές/Υβριδικές Μορφές Τέχνης	Υποχρεωτικό	7,5
2 2	Η κοινωνική διάσταση της Τέχνης	Υποχρεωτικό	7,5
3 3	Το τοπίο ως τόπος: σύγχρονες θεωρήσεις του χώρου	Υποχρεωτικό	7,5
4 4	Εικαστική Κριτική Πρακτική Ι	Υποχρεωτικό - εργαστηριακό	7,5
Σύνολο ECTS Α΄ Εξαμήνου			30
Β΄ Εξάμηνο			
Πρώτη Κατεύθυνση «Εικαστικές Τέχνες: Το Τοπίο ως Αφορμή» / Εικαστικές			

Πρακτικές» (Visual Arts and Landscape: Approaches to Natural and Urban Space)			
	Τίτλος Μαθήματος	Κατηγορία	ECTS
1 1	Θεσμοί και Σύγχρονη Καλλιτεχνική Πρακτική	Υποχρεωτικό	7,5
2 2	Σύγχρονες προσεγγίσεις Κριτικής Πρακτικής	Υποχρεωτικό	7,5
3 3 4	Εικαστική Κριτική Πρακτική II	Υποχρεωτικό - εργαστηριακό	15
Σύνολο ECTS Β' Εξαμήνου			30
Β' Εξάμηνο			
Δεύτερη Ειδίκευση: «Εικαστικές Τέχνες: Το Τοπίο ως Αφορμή/ Σύγχρονες Προσεγγίσεις στη Διδακτική της Τέχνης» (Visual Arts and Landscape: Approaches to Natural and Urban Space)			
	Τίτλος Μαθήματος	Κατηγορία	ECTS
1	Διδακτική Σύγχρονων Καλλιτεχνικών Πρακτικών	Υποχρεωτικό	7,5
2	Σύγχρονες Προσεγγίσεις στη Θεωρία και την Πρακτική της Διδακτικής της Τέχνης και της Μουσειοπαιδαγωγικής	Υποχρεωτικό	7,5
3	Μεθοδολογία έρευνας στη Διδακτική της Τέχνης: Ποιοτικές (Qualitative), μικτές και arts-led μέθοδοι	Υποχρεωτικό	7,5
4	Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην Διδακτική της Τέχνης και στη Μουσειοπαιδαγωγική.	Υποχρεωτικό	7,5
Σύνολο ECTS Β' Εξαμήνου στην Β' Κατεύθυνση			30
Γ' Εξάμηνο			
Εκπόνηση Διπλωματικής Εργασίας			30
Σύνολο Πιστωτικών Μονάδων			90

Με αιτιολογημένη απόφαση της Συνέλευσης, μέρος της εκπαίδευσης μπορεί να πραγματοποιείται με εξ αποστάσεως διδασκαλία (έως το 35% των διδασκόμενων μαθημάτων).

Χρονικός Προγραμματισμός Μαθημάτων

Η έναρξη του χειμερινού εξαμήνου ορίζεται αρχές Οκτωβρίου και του εαρινού αντίστοιχα αρχές Μαρτίου και διαρκεί δεκατρείς (13) πλήρεις εβδομάδες. Τα μαθήματα πραγματοποιούνται Παρασκευή, Σάββατο ή/και Κυριακή, συμπυκνωμένα και εντατικά, προς διευκόλυνση των

εργαζομένων μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών. Κατά τη διάρκεια κάθε εξαμήνου θα προσδιορίζεται και μία εβδομάδα εντατικής παρακολούθησης.

Η διδασκαλία των μαθημάτων διενεργείται σε πανεπιστημιακούς χώρους στα γεωγραφικά όρια της Περιφέρειας της Δυτικής Μακεδονίας και, σε περιπτώσεις που απαιτείται από το περιεχόμενο των μαθημάτων, σε άλλες περιοχές.

Επίσης, η υλοποίηση επιτόπιων εργαστηρίων ή διαλέξεων δύναται να πραγματοποιηθεί στον Καλλιτεχνικό Σταθμό του ΤΕΕΤ στο χωριό Ψαράδες της Φλώρινας ή και σε άλλους προσφερόμενους χώρους στην περιοχή Δυτικής Μακεδονίας αλλά και ευρύτερα.

Με πρόταση της Συνέλευσης μπορεί να γίνει τροποποίηση και ανακατανομή του προγράμματος των σπουδών.

Άρθρο 8

Αξιολόγηση μεταπτυχιακών φοιτητών

Η αξιολόγηση των φοιτητών για κάθε μάθημα γίνεται από τον διδάσκοντα με τον τρόπο που ο ίδιος έχει ορίσει πριν από την έναρξη των παραδόσεων (εξέταση/ εργασία/ ή και συνδυασμός αυτών). Η αξιολόγηση των επιδόσεων τους γίνεται με βάση την κλίμακα 1-10 (βάση το 5). Ο φοιτητής που αποτυγχάνει στις εξετάσεις μαθήματος/παράδοση εργασίας επαναλαμβάνει τη διαδικασία εξέτασης/παράδοσης εργασίας τον Ιούνιο για το χειμερινό, τον Σεπτέμβριο για το χειμερινό και εαρινό και τον Φεβρουάριο για το χειμερινό και εαρινό.

Αν ο μεταπτυχιακός φοιτητής αποτύχει στην εξέταση του μαθήματος ή μαθημάτων, ούτως ώστε σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών θεωρείται ότι δεν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα, εξετάζεται, ύστερα από αίτησή του, από τριμελή επιτροπή μελών ΔΕΠ του Τμήματος, οι οποίοι έχουν το ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο με το εξεταζόμενο μάθημα και ορίζονται από τη Συνέλευση του Τμήματος. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδασκόντων (Άρθρο 34 παρ. 6).

Οι διδάσκοντες υποχρεούνται να εκδίδουν τα αποτελέσματα των εξετάσεων-γραπτών εργασιών στα μαθήματά τους το αργότερο σε τριάντα (30) ημέρες από την παράδοση εργασιών/διεξαγωγή εξετάσεων.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές είναι υποχρεωμένοι να παρακολουθούν ανελλιπώς τις παραδόσεις και τις λοιπές δραστηριότητες που προβλέπονται για κάθε μάθημα. Το όριο απουσιών που δικαιούται ο κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής είναι κατ' ανώτατο όριο το 1/3 των διδακτικών ωρών, άσχετα αν πρόκειται για απουσίες δικαιολογημένες ή αδικαιολόγητες. Για μεγαλύτερο αριθμό απουσιών η Σ.Ε. αποφασίζει την επανάληψη του μαθήματος ή τον αποκλεισμό του μεταπτυχιακού φοιτητή/τριας από το Π.Μ.Σ.

1. Στις αρχές του Γ' εξαμήνου και αφού έχει εξεταστεί επιτυχώς σε όλα τα μαθήματα μεταπτυχιακός φοιτητής υποβάλλει αίτηση στη Συνέλευση του Τμήματος για την έγκριση θέματος εκπόνησης διπλωματικής εργασίας, προτείνοντας, κατόπιν συνεννοήσεως, επιβλέπων/ουσα καθηγητή/τρια. Η αίτηση συνοδεύεται από περίληψη της προτεινόμενης εργασίας. Ως επιβλέπων/ουσα ορίζεται από το διδακτικό προσωπικό που έχει μερική ή εξ ολοκλήρου ανάθεση διδασκαλίας μαθήματος στο Π.Μ.Σ. Ο επιβλέπων/ουσα έχει την ευθύνη της παρακολούθησης και του ελέγχου της πορείας της εργασίας, αν τηρούνται οι στόχοι και οι προδιαγραφές της έρευνας.
2. Τα μέλη της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής πρέπει να έχουν την ίδια ή συναφή επιστημονική ειδικότητα με το γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ.
3. Η διπλωματική εργασία στην πρώτη ειδίκευση *«Εικαστικές Πρακτικές:»* αποτελείται από καλλιτεχνικό έργο και θεωρητική του υποστήριξη. Το κείμενο της διπλωματικής εργασίας (10.000 έως 15.000 λέξεων).
4. Στη δεύτερη ειδίκευση, *«Σύγχρονες προσεγγίσεις στη Διδακτική της Τέχνης»* η διπλωματική εργασία είναι δυνατόν να περιλαμβάνει: θεωρητική ανάπτυξη ζητήματος διδακτικής της τέχνης (από 15.000 έως 20.000 λέξεων), δυνατότητα arts-led έρευνας, δηλαδή, θεωρητική έρευνα που συνδέεται με παράλληλη παραγωγή εικαστικού έργου (15.000 λέξεις), δημιουργία και εφαρμογή διδακτικών σεναρίων σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα (15.000 έως 20.000 λέξεις).
5. Η αλλαγή του θέματος της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας είναι εφικτή σε διάστημα 3 μηνών από την έγκρισή της, με απόφαση της Συνέλευσης, μετά από αιτιολογημένη εισήγηση του επιβλέποντα καθηγητή. Η αλλαγή θέματος της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση λόγο για παράταση των παραπάνω προθεσμιών. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, αν υφίσταται αντικειμενική αδυναμία ή σπουδαίος λόγος, είναι δυνατή η αντικατάσταση του επιβλέποντα ή μέλους της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής μετά από απόφαση της Συνέλευσης του οικείου Τμήματος.
6. Το καλλιτεχνικό έργο θα πρέπει να έχει έκταση και ανάπτυξη που να αιτιολογεί το επίπεδο ΠΜΣ, όπως θα κρίνει αρχικά ο επιβλέπων και η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή. Η έκταση του θεωρητικού της διπλωματικής εργασίας της Πρώτης Ειδίκευσης ορίζεται από 10.000 μέχρι 15.000 λέξεις και 15.000 έως 20.000 για τη Δεύτερη Ειδίκευση βλ. Οδηγός συγγραφής διπλωματικής εργασίας) (στη Δεύτερη Ειδίκευση μπορεί να ακολουθηθεί Practice-based/Arts-led μεθοδολογική προσέγγιση και σε αυτήν την περίπτωση η υποστήριξη γίνεται με κείμενο με 15.000 λέξεων που είναι συνδεδεμένο με καλλιτεχνικό έργο στο πλαίσιο έρευνας στην διδακτική

της τέχνης).Με την ολοκλήρωση της συγγραφής της διπλωματικής εργασίας, την έγκριση και αποδοχή από την Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή ορίζεται σε χρονικά προσδιοριζόμενο διάστημα, η τελική αξιολόγηση που περιλαμβάνει προφορική ανάπτυξη του θέματος ενώπιον της τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής.

7. Με την κατάθεση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας ο φοιτητής/τρια φέρει την ευθύνη για τη συγγραφή της και είναι ο μόνος υπεύθυνος για την περίπτωση λογοκλοπής/ πλαγιαρισμού κλπ. Λογοκλοπή θεωρείται η εν μέρει ή εν όλω αντιγραφή ή χρησιμοποίηση στοιχείων εργασίας άλλου, δημοσιευμένης ή μη, χωρίς τη δέουσα ακριβή και σαφή αναφορά στη συγκεκριμένη πηγή, καθώς και η παράθεση οποιουδήποτε υλικού τεκμηρίωσης, ακόμη και από μελέτες του ίδιου του υποψηφίου, χωρίς σχετική ακριβή και σαφή αναφορά. Η λογοκλοπή αποτελεί σοβαρό ακαδημαϊκό παράπτωμα.
8. Σε διαπιστωμένες περιπτώσεις λογοκλοπής, μετά από αιτιολογημένη εισήγηση του επιβλέποντος καθηγητή, η Συνέλευση μπορεί να αποφασίσει την οριστική διαγραφή του υποψηφίου από το Π.Μ.Σ.
9. Ο μέγιστος χρόνος για την υποβολή της Μ.Δ.Ε. είναι δεκαοχτώ (18) μήνες από την ημερομηνία έγκρισής της από τη Συνέλευση του Τμήματος. Σε ειδικές περιπτώσεις, μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου/ης και έγκριση από τη Συνέλευση, ο χρόνος δύναται να παραταθεί έως ένα (1) έτος και σε κάθε περίπτωση δεν θα υπερβαίνει τον ανώτατο επιτρεπόμενο χρόνο περάτωσης των σπουδών.
10. Οι παρουσιάσεις των μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών γίνονται προφορικά και δια ζώσης. Με την ολοκλήρωση της συγγραφής της διπλωματικής εργασίας και κατόπιν έγκρισης του επιβλέποντος καθηγητή, πραγματοποιείται εξέταση - παρουσίαση των διπλωματικών εργασιών, ενώπιον της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής, στο τέλος των τριών εξεταστικών περιόδων (Φεβρουαρίου, Ιουνίου και Οκτωβρίου εκάστου έτους). Κατόπιν της έγκρισής της από την Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή, αναρτάται υποχρεωτικά στο διαδικτυακό τόπο της οικείας Σχολής και στο ΙΚΕΕ (Ιδρυματικό Καταθετήριο Επιστημονικών Εργασιών) του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας (<https://dspace.uowm.gr/xmlui/>).
11. Ο γενικός βαθμός του Μ.Δ.Ε. στη δεκάβαθμη κλίμακα προκύπτει ως ο σταθμισμένος μέσος όρος των βαθμών των επιμέρους μαθημάτων και της μεταπτυχιακής εργασίας (υπολογίζονται οι συντελεστές βαρύτητας).
12. Η βαθμολογική κλίμακα που απονέμεται είναι: «Άριστα» (8,5-10), «Λίαν Καλώς» (6,5-8,49) και «Καλώς» (5-6,49).

Άρθρο 10

Αξιολόγηση μαθημάτων και διδασκόντων

Μετά την ολοκλήρωση ενός μαθήματος οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καλούνται ή δύνανται να αξιολογήσουν το μάθημα σε ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο (διατίθεται στον ιστότοπο της ΜΟΔΙΠ του Π.Δ.Μ: <https://modip.uowm.gr/fe/>)

Άρθρο 11

Υποτροφίες

(άρθρο 35 και 45 του Ν.4485/2017)

Το Π.Μ.Σ. με απόφαση της Συνέλευσης του τμήματος δύνανται να χορηγεί υποτροφίες σε μεταπτυχιακούς/κες φοιτητές/τριες με βάση ακαδημαϊκά, αντικειμενικά κριτήρια (π.χ. μέσος όρος βαθμολογίας προηγούμενου εξαμήνου κ.λ.π., αριστείας στον 1^ο, ανταποδοτική, υποχρεώσεις φοιτητών κ.λ.π.).

Άρθρο 12

Διδακτικό προσωπικό

Η επιλογή του διδακτικού προσωπικού στο Π.Μ.Σ. ορίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος. Τα κριτήρια επιλογής των διδασκόντων είναι η συνάφεια της ειδικότητας, της εμπειρίας και του διδακτικού και ερευνητικού τους έργου με το αντικείμενο του Π.Μ.Σ.

Τη διδασκαλία των μαθημάτων στο Π.Μ.Σ. μπορούν να αναλαμβάνουν:

1. Καθηγητές και Λέκτορες του οικείου Τμήματος
2. Μέλη της κατηγορίας Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. του οικείου Τμήματος κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος, εκτός αν το αντικείμενο είναι εξαιρετικής και αδιαμφισβήτητης ιδιαιτερότητας για το οποίο δεν είναι δυνατή ή συνήθης η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής.
3. Διδάσκοντες σύμφωνα με το Π.Δ. 407/80 του οικείου Τμήματος.
4. Ομότιμα και αφυπηρετησάντα μέλη ΔΕΠ του οικείου Τμήματος μετά από απόφαση της Συνέλευσης και τεκμηριωμένη αιτιολόγηση (άρθρο 16 παρ. 8 του Ν.4009/2011, όπως ισχύει, και άρθρο 45 , παρ. 1β του 4485/2017).
5. Με αιτιολογημένη απόφασή της η Συνέλευση του Τμήματος, έχοντας υπόψη σχετική εισήγηση της Σ.Ε., σε περίπτωση που δεν επαρκεί το διδακτικό προσωπικό των κατηγοριών που αναφέρονται παραπάνω, μπορεί να αναθέσει διδακτικό έργο σε μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων του ίδιου Α.Ε.Ι. ή να προσκαλέσει μέλη ΔΕΠ άλλων Α.Ε.Ι. ή ερευνητών από ερευνητικά κέντρα του άρθρου 13 Α του Ν. 4310/2014 (Α' 258).
6. Με απόφασή της η Συνέλευση του Τμήματος, έχοντας υπόψη την εισήγηση της Σ.Ε. μπορεί να καλέσει ως επισκέπτες καταξιωμένους επιστήμονες που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο, καλλιτέχνες ή επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους με εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ. από την

ημεδαπή ή την αλλοδαπή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 5 του άρθρου 36. Με απόφαση της Συνέλευσης μπορούν να προσλαμβάνονται διδάκτορες για την υποβοήθηση της διδασκαλίας των μαθημάτων και την πραγματοποίηση των ασκήσεων.

Άρθρο 13

Τελετουργικό αποφοίτησης

Το τελετουργικό αποφοίτησης ορίζεται με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος.

Άρθρο 14

Παράλληλες εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες

Εκτός από τη διδασκαλία μαθημάτων, στη διάρκεια του Π.Μ.Σ. μπορεί να λαμβάνουν χώρα παράλληλες εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες, όπως διαλέξεις, διοργάνωση συνεδρίων, ημερίδων κ.ά. Για την παρακολούθηση των παράλληλων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων του Π.Μ.Σ. χορηγείται βεβαίωση στους συμμετέχοντες.

Άρθρο 15

Έσοδα- Οικονομική διαχείριση Π.Μ.Σ.

1.1. Πηγές χρηματοδότησης Π.Μ.Σ.

- Τέλη φοίτησης των μεταπτυχιακών φοιτητών.
- Δωρεές, παροχές, κληροδοτήματα και κάθε είδους χορηγίες φορέων του δημόσιου τομέα, όπως οριοθετείται στην περίπτωση α΄ της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α΄ 143), ή του ιδιωτικού τομέα.
- Πόροι από ερευνητικά προγράμματα.
- Πόροι από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων διεθνών οργανισμών.
- Άλλες διαφανείς χρηματικές εισροές.

Τα τέλη φοίτησης του Π.Μ.Σ. για κάθε μεταπτυχιακό φοιτητή ανέρχονται στο ποσό των 2.400 ευρώ, η δε καταβολή τους γίνεται σε τρεις ισόποσες δόσεις: η πρώτη κατά την εγγραφή στο Π.Μ.Σ. και οι λοιπές με την έναρξη των εξαμήνων σε ειδικό λογαριασμό της Επιτροπής Ερευνών του Πανεπιστημίου. Τα τέλη φοίτησης αξιοποιούνται για τις ανάγκες που ανακύπτουν καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας του προγράμματος και όχι μόνο στο εξάμηνο στο οποίο αντιστοιχούν.

1.2. Δαπάνες Λειτουργίας Π.Μ.Σ.

- Οι αμοιβές του διδακτικού προσωπικού, διδασκαλία και επίβλεψη διπλωματικών εργασιών.

- Αμοιβή για παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού. Το ύψος αυτής προσδιορίζεται από τη Συνέλευση και είναι συνάρτηση των οικονομικών του Π.Μ.Σ.
- Αμοιβή υποψηφίων διδασκόντων για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών και υποστηρικτικών-λειτουργικών δραστηριοτήτων του Π.Μ.Σ.
- Αμοιβές εξωτερικών συνεργατών του Π.Μ.Σ. για την υποστήριξη τόσο της λειτουργίας του (τηλεκπαίδευση-οικονομικά προγράμματος) Π.Μ.Σ., όσο και της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- Αμοιβή για τη Γραμματειακή Υποστήριξη του Π.Μ.Σ.
- Αποζημίωση οδοιπορικών και φιλοξενία διδασκόντων και προσκεκλημένων εισηγητών και ομιλητών.
- Οικονομική κάλυψη της διοργάνωσης Ημερίδων, Σεμιναρίων, Συμποσίων, Συνεδρίων, Διεθνών Συνεδρίων με τη συμμετοχή επιστημόνων από την Ελλάδα και το Εξωτερικό.
- Οικονομική κάλυψη εκδοτικών δραστηριοτήτων (Πρακτικά Συνεδρίων, έντυπα προβολής και διαφήμισης του ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής», τιμητικές πλακέτες ή τιμητικοί τόμοι, επιστημονικά/διδασκτικά εγχειρίδια συναφή προς το γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ. κ.ά.).
- Αγορά βιβλίων, CD, CD-ROM, DVD και γενικότερα κατάλληλου έντυπου και ψηφιακού υλικού για τη σύσταση μικρής ειδικής βιβλιοθήκης που θα καλύπτει τις ιδιαίτερες ανάγκες του οικείου Π.Μ.Σ.
- Αγορά εκπαιδευτικού υλικού (συμπεριλαμβανομένων και ψυχομετρικών τεστ) για την υποστήριξη των μαθημάτων του Π.Μ.Σ.
- Χορηγίες (σε χρήματα ή σε εκπαιδευτικό υλικό) σε φορείς σχετικούς με το Π.Μ.Σ. (Πανεπιστημιακά τμήματα, Ινστιτούτα, Ιδρύματα κ.ά. που εδρεύουν και δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα ή στην Αλλοδαπή).
- Αγορά αναλωσίμων για τις ανάγκες της γραμματειακής υποστήριξης και της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- Αγορά υλικών και εξοπλισμού (Η/Υ κ.λπ.) για την ομαλή διεξαγωγή των μαθημάτων.
- Δαπάνες Γραμματειακής Υποστήριξης, επιμέλειας και υποστήριξης των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων του Π.Μ.Σ.
- Συνδρομές σε επιστημονικά περιοδικά συναφή με το Π.Μ.Σ.
- Αποζημίωση συντονιστών για συμμετοχή σε συνέδρια σχετικά με τα γνωστικά αντικείμενα που θεραπεύει το ΠΜΣ.

Για το διδακτικό προσωπικό και την αμοιβή διδασκόντων ισχύει ό,τι προβλέπεται στο άρθρο 36 του Ν 4485/2017 και στην εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία. Το ύψος όλων των ανωτέρω αποζημιώσεων καθορίζεται από Συνέλευση μετά από εισήγηση της Σ.Ε. λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών δυνατοτήτων του Π.Μ.Σ. Η Συνέλευση του Τμήματος αποφασίζει κάθε τυχόν αναγκαία προσαρμογή του ύψους των διδάκτρων, των καθορισμένων αμοιβών των διδασκόντων και την αναπροσαρμογή αυτών.

Άρθρο 17

Τροποποιήσεις κανονισμού

Οι διατάξεις του παρόντος Κανονισμού λειτουργίας του Π.Μ.Σ. μπορούν να τροποποιούνται, μετά από τεκμηριωμένη εισήγηση, με απόφαση των αρμοδίων οργάνων, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Άρθρο 20

Ρύθμιση άλλων θεμάτων

Για όσα θέματα δεν προβλέπονται από τον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών επιλαμβάνεται η Συνέλευση του Τμήματος.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

(Μαθήματα Κορμού)

ΣΧΕΣΙΑΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ / ΥΒΡΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΕΧΝΗΣ (ΑΥ1)

Το μάθημα προσεγγίζει κριτικά τις υβριδικές καλλιτεχνικές πρακτικές και την συσχέτισή τους με το κοινωνικό πεδίο, καθώς και τον φυσικό/αστικό χώρο. Εστιάζει σε εικαστικές προσεγγίσεις όπως η σχεσιακή τέχνη, που εισήχθη από τον Nicolas Bourriaud (σχεσιακή αισθητική/ relational aesthetics) και η οποία αναπτύσσεται μέσα από τη διάδραση του/της εικαστικού με το κοινωνικό περιβάλλον. Σύμφωνα με τον Bourriaud η σχεσιακή αισθητική είναι: «μία ενότητα από καλλιτεχνικές πρακτικές που έχουν ως θεωρητικό και πρακτικό σημείο αφετηρίας το σύνολο των ανθρωπίνων σχέσεων και το κοινωνικό τους συγκείμενο, παρά ένα ανεξάρτητο και ιδιωτικό χώρο». Με βάση τα παραπάνω στο μάθημα εξετάζονται οι αρχές που διαμορφώνουν αυτήν την προσέγγιση, καθώς και τα ιστορικά παραδείγματα καλλιτεχνών (Rirkit Tiravanija, Liam Gillick, Philippe Parreno) που εργάστηκαν αρχικά προς αυτήν την κατεύθυνση και τις σύγχρονες προεκτάσεις της στην αισθητική και σε υβριδικές μορφές τέχνης. Ο Kester προσφέρει μια ανάλυση αυτών των προσεγγίσεων, εστιάζοντας σε καλλιτέχνες που συσχετίζουν την καλλιτεχνική πρακτική με την ευρύτερη κοινωνική σφαίρα με σκοπό να διευκολύνουν τον διάλογο και την αμοιβαία κατανόηση μεταξύ των συμμετεχόντων. «Αποκόπτοντας εαυτούς από την παράδοση της δημιουργίας αντικειμένων, αυτοί οι καλλιτέχνες έχουν υιοθετήσει μια προσέγγιση που βασίζεται στη διαδικασία που ξετυλίγεται σε πραγματικό χρόνο (process-based approach) και αντιλαμβάνονται τους εαυτούς τους περισσότερο ως παρόχους πλαισίου παρά περιεχομένου». Η δουλειά τους έχει περιγραφεί από τους Hunter and Lerner (στο Kocur, Z. and Leung, S. (επιμ.), 2005) ως "Littoral art". Το μάθημα προσεγγίζει ευρύτερα υβριδικές μορφές σύγχρονης τέχνης εστιάζοντας σε περιπτώσεις που σχετίζονται με την εμπειρία του τοπίου και του (δημόσιου) χώρου. Δίνεται έμφαση στο ρόλο καλλιτεχνών ως παραγόντων που ενθαρρύνουν σχεσιακές/διαλογικές αλληλεπιδράσεις που αφορούν τρόπους αντίληψης και νοηματοδότησης του φυσικού/αστικού περιβάλλοντος ή και παρέμβασης σε αυτό.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Bhabha, H.-K. (1998). Conversational Art. In Mary Jane Jacob and Michael Brenson, (Eds.), *Conversations at The Castle: Changing Audiences and Contemporary Art*. Cambridge, Mass. and London: MIT Press.
- Bishop, C. (2004). Antagonism and Relational Aesthetics. In *October* 110, 51-79.
- Bourriaud, N. (2002). *Esthétique relationnelle*. Dijon: Les presses du reel.

- Bourriaud, N., Schneider, C. and Herman, J. (2002). *Postproduction: Culture as Screenplay: How Art Reprograms the World*. New York: Lukas & Sternberg.
- Spector, N. (2008). *Theanyspacewhatever*, exhibition catalog, London: Thames and Hudson, 2008.
- Finkelpearl, T. and Acconci, V. (2000). *Dialogues in public art*. Cambridge, Mass: MIT Press.
- Kester, G. H. (2004). *Conversation pieces: Community and communication in modern art*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- Kocur, Z. and Leung, S. (Eds.) (2005). *Theory in Contemporary Art since 1985*. Malden: Blackwell Publishing Ltd.
- Kwon, M. (1997). One Place after Another: Notes on Site Specificity. In *October*, 80, 85-110.

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Οι φοιτητές/τριες αναμένεται ότι στο πλαίσιο του μαθήματος θα

- γνωρίσουν το έργο και θα κατανοήσουν τα κίνητρα και τις στοχεύσεις καλλιτεχνών που εφαρμόζουν υβριδικές/σχεσιακές πρακτικές,
- κατανοήσουν την λογική υβριδικών μορφών τέχνης, τις θεωρητικές τους καταβολές και το υπόβαθρό τους, καθώς και συνέπειες μιας τέτοιας προσέγγισης για το χώρο των τεχνών,
- διερευνήσουν τις σύγχρονες μορφές εικαστικής δημιουργίας μέσα από το πρίσμα της σύνδεσης τέχνης και κοινωνικής σφαίρας,
- διερευνήσουν τρόπους συσχέτισης της δικής τους καλλιτεχνικής έρευνας με υβριδικές μορφές τέχνης σε επίπεδο θεωρητικό ή και εικαστικής πρακτικής,
- προσεγγίσουν κριτικά υβριδικές μορφές τέχνης αναγνωρίζοντας τις δυνατότητες, τα όρια και τις αντιφάσεις τους μέσα από εξοικείωση με την σχετική βιβλιογραφία,
- διερευνήσουν τρόπους σύνδεσης υβριδικών μορφών τέχνης με ζητήματα που αφορούν την αντίληψη, νοηματοδότηση και διαμόρφωση του τοπίου, καθώς και εμπλοκής της τοπικής κοινωνίας μέσα από τέτοιες πρακτικές σε θέματα που αφορούν το φυσικό ή αστικό περιβάλλον.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ (ΑΥ2)

Η τέχνη σχηματίζεται μέσα στο κοινωνικό περιβάλλον της εποχής της. Διαδρά με τις συμβάσεις, τις παραμέτρους, και τις συχνά αντιθετικές, ως προς τη δημιουργική καλλιτεχνική πρακτική και έρευνα, δυνάμεις του κοινωνικού χώρου στον οποίο αυτή σχηματίζεται. Ο καλλιτέχνης είναι ένας δρών στοχαστής στο περιβάλλον όπου επιχειρεί να επιβιώσει και να δημιουργήσει καλλιτεχνικό έργο. Αυτή η επιβίωση προϋποθέτει την ενδυνάμωσή μέσα από τη γνώση του κοινωνικού χώρου στον οποίο κινείται. Η ενδυνάμωση του καλλιτέχνη αποτελεί μια βασική συνιστώσα του τρόπου με τον οποίο σχηματίστηκε η σύγχρονη καλλιτεχνική πρακτική από τις αρχές του δέκατου ένατου αιώνα έως τη σύγχρονη εποχή. Το

μάθημα έχει ως στόχο την εμβάθυνση στην κατανόηση των παραμέτρων που σχηματίζουν την κοινωνική διάσταση της τέχνης και την ανάλυση ιστορικών παραδειγμάτων όπου η διάδραση της κοινωνικής πραγματικότητας και της καλλιτεχνικής πρακτικής οδήγησε σε συνθήκες κρίσης (όπως οι περιπτώσεις περιορισμού της ελευθερίας της έκφρασης με έμμεση ή άμεση λογοκρισία).

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Barker, K. (Ed.). (1999). *The Changing Status of Artist*, New Haven: Yale University Press.
- Hauser, A. (1984). *Η Κοινωνική Ιστορία της Τέχνης* (μτφ. Κονδύλης, Τ.). Αθήνα: Κάλβος.
- Wood, P. (Ed.). (1999). *The Challenge of the Avant-Garde*. New Heaven: Yale University Press.
- Δασκαλοθανάσης, Ν. (2004). *Ο καλλιτέχνης ως ιστορικό υποκείμενο από τον 19ο στον 21ο αιώνα*, Αθήνα: Άγρα.
- Ζιώγας Γ., Καραμπίνης Λ., Σταυρακάκης Γ., Χριστόπουλος Δ. (Επιμ.). (2008). *Όψεις Λογοκρισίας*, Αθήνα: Νεφέλη.
- Σταυρακάκης, Γ. , Σταφυλάκης Κ. (Επ.). 2008). *Το Πολιτικό στην Τέχνη*, Αθήνα: Εκκρεμές.

ΤΟ ΤΟΠΙΟ ΩΣ ΤΟΠΟΣ: ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ (ΑΥ3)

Το τοπίο αποτελεί ένα πολυσύνθετο πεδίο, το οποίο φέρει πλήθος πολιτισμικών εγγραφών και είναι δυνατόν να ερευνηθεί μέσω ποικίλων καλλιτεχνικών και επιστημονικών προσεγγίσεων, ενώ στη σύγχρονη τέχνη συχνά προσδιορίζεται μέσα από τις σχέσεις που διαμορφώνονται από την κίνηση του σώματος σε αυτό. Το μάθημα εξετάζει τις πολυσύνθετες παραμέτρους (ιστορικές, κοινωνιολογικές, ανθρωπολογικές που συνθέτουν το σύγχρονο τοπίο). Ειδικότερα, γίνεται αναφορά στη διαμόρφωση του τοπίου ως καλλιτεχνικής κατηγορίας και στην επεξεργασία του θέματος στην τέχνη διαφορετικών εποχών. Στο περιεχόμενο του μαθήματος εντάσσεται η διερεύνηση θεμάτων που αφορούν την πρόσληψη του τόπου μέσω της βίωσης του φυσικού και αστικού χώρου στο έργο ελλήνων και διεθνών καλλιτεχνών. Εξετάζεται, επίσης, η διαμόρφωση του πολιτισμικού τοπίου (cultural landscape) στη Δυτική Μακεδονία, καθώς στο φυσικό τοπίο της περιοχής εντοπίζονται τα ανθρωπογενή ίχνη διαφορετικών ιστορικών περιόδων.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Augé, M. (1995). *Non-Places, Introduction to an Anthropology of Supermodernity*. London-New York: Verso.

- Careri, F. (2001). *Walkscapes: Walking as an Aesthetic Practice (Land & Scape)*. Barcelona: Gustavo Gili.
- Clarck, K. (2018). *Το τοπίο στην τέχνη*, (Μετάφραση, Ι.Π. Βογιατζής), Νησίδες, Αθήνα.
- Jones, M. (2003). The Concept of Cultural Landscape: Discourse and Narratives. In: H. Palang, , G. Fry. (Eds), *Landscape Interfaces*. Landscape series, vol 1. Dordrecht: Springer.
- Lidov, A. (Ed.) (2006). Hierotopy. The Creation of Sacred Places. In *Byzantium and Medieval Russia*. Moscow: Progress-Tradition
- Nora, P. (1989). Between Memory and History: Les Lieux de Memoire. In *Representations*, 26 (Spring 1989), 7-24.
- Simmel, G., Ritter, J. & Gombrich, E.-H. (2004). *Το τοπίο*, (Μετάφραση, Λ. Αναγνώστου), Αθήνα: Ποταμός.
- Tuan, Y, F. (1974). *Topophilia: A Study of Environmental Perception, Attitudes, and Values*. NewYork: Columbia University Press.
- Ζιώγας, Γ., Παναγιωτόπουλος Ν., Πετσίνη, Π. (Επιμ.). (2009). *Global Landscapes/ Παγκόσμια Τοπία. Συλλογικός τόμος για την Εικαστική Πορεία*. Αθήνα: Αιγόκερως.
- Μωραΐτης, Κ. (2015). *Η Τέχνη του Τοπίου Πολιτιστική Επισκόπηση των νεωτερικών τοπιακών θεωρήσεων και διαμορφώσεων*. Αθήνα: ΕΜΠ Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ Ι (ΑΥ4)

Το μάθημα είναι εργαστηριακό και αποτελεί το πρώτο από τα μαθήματα Δ.Π.Σ όπου τα συμπεράσματα της θεωρητικής και κριτικής πρακτικής που έχουν αναπτυχθεί στις υπόλοιπα μαθήματα βρίσκουν την εφαρμογή τους στην καλλιτεχνική Πρακτική, Σε αυτήν την πρώτη περίοδο οι συμμετέχοντες ολοκληρώνουν μια εικαστική ενότητα δουλειάς σε σχέση με τις προσεγγίσεις του ΠΜΣ.

Βιβλιογραφία

- Ζιώγας, Γ. (Επιμ.). (2015). *Εικαστική Πορεία προς τις Πρέσπες 2007-2014, Μια διαδικασία βίωσης του τοπίου* (κατάλογος έκθεσης). Θεσσαλονίκη: Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Θεσσαλονίκη.
- Ziogas Y., Vermeire, G. (2019). *Walking Practices/Walking Art/Walking Bodies*. Florina: University of Western Macedonia. (Under publication).

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

Πρώτη Κατεύθυνση «Εικαστικές Τέχνες: Το Τοπίο ως Αφορμή»/Καλλιτεχνικές Πρακτικές»

ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ (BY5)

Το μάθημα προσεγγίζει κριτικά την πολύπλευρη σχέση ανάμεσα στη σύγχρονη καλλιτεχνική πρακτική και τους θεσμούς της τέχνης. Συγκεκριμένα, εξετάζεται η σχέση των σύγχρονων μορφών τέχνης (κυρίως μετά το 1990) με το θεσμικό, εκθεσιακό πλαίσιο της παρουσίασης τους. Γίνεται προσέγγιση των τρόπων παρουσίασης του έργου (modes of display) σε επίπεδο εκθεσιακό (επιμέλεια/μουσειολογική προσέγγιση), καθώς και σε επίπεδο τεκμηρίωσης και θεωρητικής πλαισίωσης από τους θεσμούς. Δίνεται έμφαση στην επιρροή που ασκούν οι εκθεσιακοί θεσμοί σε επίπεδο ανάδειξης και προώθησης καλλιτεχνικών πρακτικών σε μια παγκοσμιοποιημένη αγορά τέχνης ως παράγοντες διαμόρφωσης εξελίξεων στο πεδίο. Ο ρόλος των επιμελητών σε μεγάλης κλίμακας θεσμούς, προσεγγίζεται κριτικά καθώς αυτοί (συν)διαμορφώνουν τάσεις ή και διατυπώνουν αφηγήματα σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο πλαίσιο σχέσεων ισχύος. Επιπλέον, οι σχέσεις κοινωνίας, εικαστικής πρακτικής, και καλλιτεχνικών θεσμών διερευνώνται, συνδέοντας φαινόμενα, όπως η κοινωνική στροφή της Τέχνης με το ρόλο των εκθεσιακών θεσμών, αλλά και άλλων θεσμικών φορέων, όπως Ιδρύματα/Ινστιτούτα προώθησης των τεχνών (π.χ. το Institute for Contemporary Art Research της Ζυρίχης). Προσεγγίζονται περαιτέρω μορφές καλλιτεχνικών παρεμβάσεων σε εκθεσιακούς θεσμούς/μουσεία, ώστε να σχολιαστεί το ιδεολογικό υπόβαθρο των τρόπων παρουσίασης και επιλογής των εκθεμάτων. Τέλος, γίνονται αντικείμενο μελέτης οι σχέσεις που έχουν άυλες, διαδικτυακές/ψηφιακές μορφές τέχνης και εκθεσιακοί θεσμοί και η επίδραση των νέων ψηφιακών τεχνολογιών σε θεσμούς/μουσεία.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Barker, E. (Ed.). (1999). *Contemporary Cultures of Display*. New Haven: Yale University Press.
- Perry, G. & Cunningham, C. (Eds). (1999). *Academies Museums and Canons of Art*, New Haven: Yale University Press.
- Robins, C. (2013). *Curious lessons in the museum: the pedagogic potential of artists' interventions*. Farnham: Ashgate Press.
- Taylor, B. (2005). *Art Today*, London, Lawrence King Publishing.

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ (BY6)

Σε αυτό το μάθημα εξετάζονται σύγχρονες προσεγγίσεις κριτικής πρακτικής, με έμφαση σε υβριδικές μορφές τέχνης. Κάτω από το πρίσμα της σταδιακής κατάργησης των ορίων ανάμεσα στις μορφές τέχνης μετά το 1990 (βλ. όρο Post-Medium Condition), καλλιτεχνικές πρακτικές, όπως η περιπατητική ή και η σχεσιακή τέχνη αναλύονται, με έμφαση στον ρόλο τους ως καταλύτες για νέες νοηματοδοτήσεις και κατανοήσεις στη σχέση των ανθρώπων με την κοινωνική σφαίρα και τον περιβάλλοντα χώρο, 'φυσικό' ή δομημένο. Δίνεται έμφαση στις θεωρητικές προσεγγίσεις που διερευνούν τις δυνατότητες παρέμβασης μέσω των τεχνών σε επίπεδο κοινωνικού και φυσικού χώρου (και πως ο δομημένος ιδιαίτερα χώρος αντανάκλα ή και αναπαράγει σχέσεις ισχύος). Παράλληλα, γίνεται αναφορά και σε νέες μορφές τέχνης που βασίζονται σε μια επιστροφή της παραστατικότητας και οι οποίες διαπραγματεύονται κριτικά αντίστοιχα ζητήματα (όπως λ.χ. η νέα ζωγραφική αστικού τοπίου που παράλληλα αποτελεί κριτική καταγραφή της κοινωνικής πραγματικότητας, Βλ. Serban Savu). Τα όρια της κριτικής πρακτικής της τέχνης διερευνώνται καθώς αναλύεται η σχέση τέχνης και κοινωνικών θεσμών, όπως λ.χ. η οικονομία της αγοράς, στους οποίους ασκεί κριτική αλλά και από τους εξαρτάται, ενώ διερευνάται και η ισορροπία μεταξύ της παρεμβατικής λειτουργίας της τέχνης και της διατήρησης του αυτόνομου ρόλου της ως μη-στρατευμένου πεδίου δημιουργίας και στοχασμού. Μέσα από την ιδιαιτερότητα (και ετερότητα) της η τέχνη ως πεδίο, καταλαμβάνει μια προνομιακή θέση δημιουργίας νέων ιδεών, αισθήσεων και γνώσης, και ως 'εξωτερικό σημείο θέασης' μπορεί να σχολιάζει κατεστημένες λογικές και σχέσεις. Ενώ εικαστικοί καλλιτέχνες ασκούσαν κοινωνικό σχολιασμό από την εποχή του ρεαλισμού και κριτική πάνω στον ίδιο τον ρόλο της τέχνης και στις κυρίαρχες αισθητικές ως αντανάκλασεις και φορείς κοινωνικής ιδεολογίας (βλ. μοντέρνα τέχνη), οι σύγχρονες μορφές δημιουργίας ασκούν κριτική στον ίδιο τον τρόπο που οι θετικές και κοινωνικές επιστήμες, αλλά και οι ιδεολογίες δομούν αντιλήψεις για την πραγματικότητα. Το μάθημα διερευνά την κριτική τέχνη ως χώρο δημιουργίας νέων πιθανοτήτων στον ευρύτερο χώρο της κοινωνίας με τον οποίο αλληλεπιδρά.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Bishop, C. (2004). Antagonism and Relational Aesthetics. In *October* 110, 51-79
- Krauss, R. (1999). *A Voyage on the North Sea: Art in the age of the Post-Medium Condition*. London: Thames and Hudson.
- Stallabrass, J. (2007). *Contemporary Art: A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ II (BY 7)

Σε αυτό το εξάμηνο το δεύτερο Εργαστηριακό μάθημα θα αναπτυχθεί ως μια νομαδική διαδικασία που θα εξελιχθεί σε διάφορους τόπους/τοπία/χώρους σε διαφορετικά σημεία της Ελλάδας και του εξωτερικού (εάν αυτό καταστεί εφικτό). Η διαδικασία θα μεταφέρεται σε διαφορετικά σημεία του Ελλαδικού χώρου (αστικά, ημιαστικά και υπαίθρια) όπου θα διερευνάται το τοπίο με τα εργαλεία κριτικής που έχουν διδαχθεί οι φοιτητές/τριες. Ενδεικτικά αναφέρονται θέσεις όπως οι Ψαράδες (Πρέσπες), Ζωνιανά (Κρήτη), Ορυχεία Πτολεμαΐδας, Πάρκο Λουδία (Γιαννιτσά), Δενδροπόταμος (Θεσσαλονίκη). Σε κάθε έναν από αυτούς τους τόπους οι εκπαιδευόμενοι/ες θα αναζητούν τα στοιχεία εκείνα τα οποία μπορούν να τους μετατρέψουν σε αφορμές για τη δημιουργία εικαστικών έργων. Ταυτόχρονα θα αναζητείται η σχέση της καλλιτεχνικής δραστηριότητας με την κοινότητα ή τις κοινότητες που περιβάλουν το έργο. Θα μάθουν να χρησιμοποιούν διάφορες εικαστικές τεχνικές και μεθόδους για να κατανοούν τους τόπους που θα βρεθούν. Με την ολοκλήρωση αυτού του μαθήματος (σε συνδυασμό με τα μαθήματα του προηγούμενου εξαμήνου και τα υπόλοιπα θεωρητικά μαθήματα) οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι έχουν αποκτήσει τα εργαλεία εκείνα που θα τους επιτρέψουν να εργάζονται με σύγχρονες εικαστικές πρακτικές.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Bois, Y.-A. (1993). *Painting as a Model*. Cambridge: MIT press.
- Edwards, S. (Ed.). (1999). *Art and its Histories*. New Haven: Yale University Press.
- Barker, K. (Ed.). (1999). *The Changing Status of Artist*. New Haven: Yale University Press.
- Kastner J., W., Brian. (1998). *Land and Environmental Art*. New York: Phaidon.
- Kaprow A. (1996). *Essays on the Blurring of Art and Life*. Los Angeles: University of California Press.
- King, K. (Ed.). (1999). *Views of Difference: Different Views of Art*. New Haven: Yale University Press.
- Madoff, S.-H. (Ed.). (2009). *The Art School (Propositions for the 21st Century)*. Cambridge: MIT Press.
- O' Doherty, B. (1976). *Inside the White Cube, The Ideology of the Gallery Space*. San Francisco: The Lapis Press.
- Rosenberg, H. (1965). *The Anxious Object: Art today and Its Audience*. New York: Horizon, 1965
- Συλλογικός Τόμος. (2008). *Αστικό Κενό - Δράσεις 1998-2006*. Αθήνα: Futura.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ (BY 8)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η διδακτική της τέχνης διεθνώς αναπροσαρμόζει και εμπλουτίζει τις πρακτικές και τις μεθόδους της, ώστε να ανταποκριθεί στις μορφές σύγχρονης καλλιτεχνικής πρακτικής. Το μάθημα αυτό εστιάζει στους τρόπους με τους οποίους μπορούν να ενταχθούν σύγχρονες και συχνά υβριδικές μορφές τέχνης στην εικαστική παιδεία, αλλά και τους λόγους που είναι σημαντική μια τέτοια συμπερίληψη. Επιπλέον, στο μάθημα αυτό διερευνώνται με κριτικό τρόπο και οι μαθησιακές ευκαιρίες και δυνατότητες μιας τέτοιας ένταξης. Οι καλλιτεχνικές πρακτικές που αναπτύχθηκαν στον 21^ο αι., με τις διάφορες μορφές τους, δεν μπορούν να προσεγγιστούν αποτελεσματικά από μια παιδαγωγική φιλοσοφία που βασίζεται στη μοντερνική λογική της εστίασης στο αισθητικό αποτέλεσμα και στα μορφοπλαστικά χαρακτηριστικά του εικαστικού έργου. Οι σύγχρονες μεθοδολογικές προσεγγίσεις στην διδακτική της τέχνης που αναπτύσσονται διεθνώς, προσφέρουν μία ολιστική και ουσιαστική προσέγγιση των νέων μορφών τέχνης με έμφαση στην κριτική σκέψη, τις προσωπικές αναγνώσεις και τους τρόπους δημιουργίας νοήματος μέσα από μία διερευνητική λογική. Δίνεται έμφαση σε νέες μορφές τέχνης που συνδιαλέγονται με ζητήματα αντίληψης του χώρου, του τοπίου και της τοπικότητας. Εικαστικά έργα που διαπραγματεύονται με ποικίλους τρόπους την πολύπλευρη σχέση του ανθρώπου με τον χώρο, το τοπίο και την τοπικότητα, αποτελούν κύριες θεματικές αναφορές για παιδαγωγικές προσεγγίσεις. Μέσα από παρουσιάσεις του έργου συγκεκριμένων σύγχρονων καλλιτεχνών, αλλά και της έως τώρα καλλιτεχνικής τους πορείας, οι φοιτητές/τριες θα εξοικειωθούν με νέες μορφές τέχνης και τρόπους ένταξής τους στην διδασκαλία τους με παιδαγωγικά αποτελεσματικό τρόπο. Η εισαγωγή νέων αντιλήψεων τόσο στην τέχνη, όσο και στο θεωρητικό υπόβαθρο της παιδαγωγικής επιστήμης αντανάκλαται στον εμπλουτισμό της Διδακτικής της Τέχνης με νέες μεθόδους, ώστε αυτή να ανταποκριθεί στο σύγχρονο καλλιτεχνικό τοπίο αλλά και να το αξιοποιήσει παιδαγωγικά.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Addison, N. and Burgess, L. (2003). *Issues in Art and Design Teaching*. London: Routledge Falmer.
- Atkinson, D. (2002). *Art in Education: Identity and Practice*. London: Kluwer Academic Press.
- Burgess, L. (2003). Monsters in the Playground. In: N. Addison and L. Burgess. (Eds), *Issues in Art and Design Teaching*. London: Routledge, Falmer.
- Burgess, L. and Addison, N. (2004). Contemporary Art in Schools: Why Bother?'. In R. Hickman (Ed.) (2nd Edition), *Art Education 11–18: Meaning, Purpose and Direction*. London and New York: Continuum.

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Οι φοιτητές/τριες αναμένεται ότι στο πλαίσιο του μαθήματος θα

- κατανοήσουν τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να ενταχθούν σύγχρονες και συχνά υβριδικές μορφές τέχνης στην εικαστική παιδεία, αλλά και τους λόγους που είναι σημαντική μια τέτοια συμπερίληψη,
- γνωρίσουν το έργο σύγχρονων καλλιτεχνών και θα το εντάξουν με παιδαγωγικά τεκμηριωμένο τρόπο στα διδακτικά τους σενάρια,
- εξοικειωθούν με μια παιδαγωγική φιλοσοφία στην διδακτική της τέχνης πέρα από την μοντερνική/προμοντερνική λογική της εστίασης στο αισθητικό αποτέλεσμα και στα μορφοπλαστικά χαρακτηριστικά του εικαστικού έργου,
- προσεγγίσουν παιδαγωγικά νέες μορφές τέχνης με έμφαση στην κριτική σκέψη, τις προσωπικές αναγνώσεις και τους τρόπους δημιουργίας νοήματος μέσα από μία διερευνητική λογική,
- εντάξουν στην διδακτική τους πρακτική μορφές εικαστικής διερεύνησης του τοπίου και του χώρου θίγοντας κατά περίπτωση ζητήματα μέσα από μια διαθεματική και διεπιστημονική λογική,
- συνδέσουν το εικαστικό τους έργο, ως θεματική αναφορά, με την διδακτική τους πρακτική.

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ (BY 9)

Το μάθημα θα δώσει τη δυνατότητα στους φοιτητές/τριες να ασχοληθούν κριτικά με τη σύγχρονη τέχνη (σε επίπεδο θεωρίας και πρακτικών) και να διερευνήσουν τις δυνατότητες των έργων σύγχρονων καλλιτεχνών, καθώς και να εμπλουτίσουν την πρακτική τους σε διαφορετικούς χώρους εκπαίδευσης, π.χ. σχολεία και μουσεία, ακολουθώντας σύγχρονες μεθοδολογικές προσεγγίσεις. Στόχος του μαθήματος είναι να αμφισβητήσει τα εκπαιδευτικά μοντέλα, που βασίζονται στον μοντερνισμό, εξετάζοντας τη σύγχρονη τέχνη καθώς και την διδακτική της, στο ευρύτερο πλαίσιο της μετανεωτερικότητας. Προσεγγίζονται κριτικά οι μεθοδολογίες εκπαιδευτικών πρακτικών στο πεδίο της τέχνης και του οπτικού πολιτισμού, καθώς και το θεωρητικό τους υπόβαθρο. Εξετάζεται η αξία της καλλιέργειας -μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία- (δημιουργικών και αντιληπτικών) ικανοτήτων και δεξιοτήτων, που σχετίζονται τόσο με την αισθητική διάσταση, όσο και με το νοηματικό περιεχόμενο του έργου τέχνης. Δίνεται βάρος στον σχεδιασμό, αλλά και την θεωρητική υποστήριξη διδακτικών σεναρίων που βασίζονται σε υβριδικές μορφές σύγχρονης τέχνης στην εκπαίδευση, με έμφαση σε έργα που διαπραγματεύονται τις έννοιες του χώρου, του τόπου και του τοπίου. Επιπλέον, στόχος του μαθήματος είναι η κατανόηση των παραμέτρων που επηρεάζουν την διδακτική της τέχνης και την μουσειοπαιδαγωγική, τόσο σε επίπεδο θεωρίας, όσο και πρακτικής ως διεπιστημονικών και διαρκώς

εξελισσόμενων γνωστικών πεδίων. Στόχος είναι η δημιουργία ενός ευρύτερου θεωρητικού, αλλά και μεθοδολογικού υποβάθρου για την ανάπτυξη και την διαρκή βελτίωση προσωπικών παιδαγωγικών πρακτικών από τους/τις εικαστικούς που θα διδάξουν τέχνη στην εκπαίδευση και σε εκθεσιακούς χώρους/μουσεία. Έμφαση δίνεται στην δόμηση προσωπικών διδακτικών προσεγγίσεων ('signature pedagogy' σύμφωνα με την L. Burgess) που συνδέουν την καλλιτεχνική έρευνα των εκπαιδευτικών τέχνης με τις διδακτικές τους προσεγγίσεις σε θεματικό, μεθοδολογικό αλλά και θεωρητικό επίπεδο. Η εικαστική και η εκπαιδευτική έρευνα των φοιτητριών/τών, έτσι, θα λειτουργούν σε συνέργεια.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Addison, N. (1999). Who's Afraid of Signs and Significations? Defending Semiotics. In *Secondary Art and Design Curriculum, International journal of art and design education*, 18(1), 33-38.
- Addison, N., Burgess, L., Steers J. & Trowell, J. (2010). *Understanding Art Education: Engaging reflexively with practice*. London: Routledge.
- Addison, N. and Burgess, L. (2013). *Debates in Art and Design Education*. London and New York: Routledge
- Atkinson, D. (2011). *Art, Equality and Learning: Pedagogies against the State*. London: Sense Publishers.
- Eisner, E. (2005). *Reimagining Schools: The Selected Works of Elliot W. Eisner*. London: Routledge.
- Falk J.-H., Dierking L.-D., Foutz S. (2007). *In Principle, in Practice: Museums as Learning Institutions*. Altamira Press.
- King, B., Lord, B. (2016). *The manual of museum learning*. 2nd edition. Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield.
- Pringle, E. (2006). *Learning in the gallery: context, process, outcomes*. London: Engage.
- Philippopoliti A, Sylaiou S. (2015). Creative Synergies and Pedagogic Innovations. In *Multicultural Contexts: Editorial note. Museum and Society*, τόμ.13, αρ.2, 119-122.
- Σάλλα, Τ. (Επιμ.) (2011). *Σύγχρονες προσεγγίσεις στη διδακτική της τέχνης*. Αθήνα: Νήσος.

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Οι φοιτητές/τριες αναμένεται ότι στα πλαίσια του μαθήματος θα

- αποκτήσουν βασικές γνώσεις σύγχρονων μεθόδων διδακτικής των εικαστικών στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση αποκτώντας εξοικείωση με τα ισχύοντα προγράμματα σπουδών και την σχετική βιβλιογραφία/αρθρογραφία μέσα από βιωματικές διαδικασίες συνδέοντας έτσι θεωρία και διδακτικές πρακτικές,
- κατανοήσουν το θεωρητικό υπόβαθρο και τις διεθνείς τάσεις που αφορούν το πεδίο της διδακτικής της τέχνης και την αλληλένδετη σχέση τους με το χώρο των εικαστικών τεχνών,

- εξοικειωθούν με την δημιουργία διδακτικών σεναρίων και πλάνων μαθήματος, με χρήση σύγχρονων παιδαγωγικών μεθόδων και αντιλήψεων σε σχέση με την διδακτική της τέχνης, καθώς και τον οπτικό γραμματισμό,
- εφαρμόσουν σύγχρονες διδακτικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις αιχμής, όπως τα εικαστικά σημειωματάρια (art sketchbooks) με βιωματικό τρόπο,
- κατανοήσουν την έννοια της βασισμένης σε εικαστικό έργο παιδαγωγικής έρευνας (Arts-Based Educational Research /ABER),
- αναπτύξουν προσωπικές προσεγγίσεις στην διδακτική της τέχνης συνδέοντας σταδιακά την εικαστική με την εκπαιδευτική τους έρευνα αναγνωρίζοντας την σύγκλιση των πεδίων της διδακτικής της τέχνης με το χώρο των εικαστικών τεχνών,
- διαπραγματευτούν θέματα αντίληψης, νοηματοδότησης και αναπαράστασης της εμπειρίας του χώρου και του τόπου μέσα από την διδακτική τους προσέγγιση, λαμβάνοντας υπόψη την σχετική θεωρητική συζήτηση σε αυτά τα ζητήματα,
- αναστοχάζονται στα αποτελέσματα των διδακτικών τους προσεγγίσεων αναγνωρίζοντας την σημασία της διαρκούς ενημέρωσής τους σε θέματα νέων θεωριών, μεθόδων και τεχνολογιών.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ (BY 10)

Η έρευνα στο χώρο της διδακτικής της τέχνης καλύπτει ένα πολύ ευρύ πεδίο μεθοδολογικών παραδειγμάτων από την ποσοτική (quantitative) προσέγγιση έως τις ποιοτικές μεθόδους (qualitative methods). Έμφαση δίνεται στην ικανότητα κατανόησης του πλαισίου με βάση το οποίο αναπτύσσονται ή προτιμώνται οι εκάστοτε μέθοδοι έρευνας και των επιστημολογικών παραδειγμάτων που τις επηρεάζουν. Γίνεται εστίαση στις ποιοτικές μεθόδους που σχετίζονται με την θεωρία της πολυτροπικότητας (multimodality), καθώς και στις νέες practice-led μεθοδολογικές προσεγγίσεις. Απώτερος σκοπός του μαθήματος είναι η ανάπτυξη κριτικής, αναλυτικής και συνθετικής ικανότητας, ώστε η έρευνα στη διδακτική της τέχνης να μπορεί να αξιολογηθεί, να επηρεάσει

θετικά και να εμπλουτίσει τις μεθόδους διδασκαλίας των νέων εκπαιδευτικών τέχνης. Επιπρόσθετα, η αντίληψη των τρόπων διενέργειας εκπαιδευτικής έρευνας στο πεδίο δίνει την δυνατότητα για ανάπτυξη ερευνητικών πρωτοβουλιών, δημοσιεύσεων και περαιτέρω συμμετοχής στο διεθνές ερευνητικό γίγνεσθαι. Αυτή η ικανότητα αποτελεί προϋπόθεση, αλλά και εχέγγυο για την ανάπτυξη μια αυτόνομης, ενημερωμένης και σύγχρονης αντίληψης στον χώρο της διδακτικής της τέχνης. Η βαθιά κατανόηση των μορφών έρευνας δίνει τα διανοητικά και γνωστικά εργαλεία, για να παρακολουθούνται αποτελεσματικά οι μελλοντικές μεταβολές στο διαρκώς εξελισσόμενο πεδίο της σύνδεσης τέχνης και μάθησης, προσφέροντας επιπλέον την δυνατότητα για άσκηση επιρροής σε αυτές τις εξελίξεις. Αυτό το μάθημα δίνει τη δυνατότητα στους φοιτητές/τριες να εντοπίσουν και να διερευνήσουν βασικά ζητήματα ενδιαφέροντος για την ανάπτυξη της έρευνας μέσω της καλλιτεχνικής πρακτικής και της θεωρίας, εξοικειώνοντάς τους με τις arts-based μεθοδολογικές προσεγγίσεις εκπαιδευτικής έρευνας. Οι εικαστικές, αλλά και θεωρητικές διερευνήσεις στο πλαίσιο της arts-based educational research (ABER), συνδέονται στενά με τους τρόπους που το τοπίο ως πεδίο 'αλληλεπίδρασης φυσικών ή/και ανθρώπινων παραγόντων'¹ γίνεται αντιληπτό, ερμηνεύεται και αναπαρίσταται.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Baxter, K. López, H. O. Serig, D. and Sullivan G. (2008). The Necessity of Studio Art as a Site and Source for Dissertation Research, *International Journal of Art and Design Education*, 27(1),4-18.
- Cole, A.-L. and Knowles, J.-G. (Eds.) (2008). *Handbook of the Arts in Qualitative Research*. London: Sage.
- Dafiotis P. (2013). Art practice as a form of research in art education: towards a teaching artist practice. In Addison N., Lesley Burgess L. *Debates in art and design education*. London: Routledge.
- Holly, M. -A., & Smith, M. (2009). *What is research in the visual arts?: obsession, archive, encounter*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Kress, G., & Leeuwen, T. V. (1996). *Reading images*. London: Routledge.
- Macleod, K. and Holdridge, L. (Eds.) (2006). *Thinking Through Art: Reflections on art as research*. New York: Routledge.
- Sullivan, G. (2005). *Art practice as research: inquiry in the visual arts*. Thousand Oaks, Calif.; London: SAGE.
- Δαφιώτης Π. (2016). Η εικαστική πράξη ως μορφή έρευνας στην διδακτική της τέχνης. Στο *Τέχνη & Εκπαίδευση: Διδακτικές και Παιδαγωγικές προσεγγίσεις στο Σχολείο του 21ου αιώνα*. 31-60. Διαθέσιμο στο

¹ Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Τοπίο

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Οι φοιτητές/τριες αναμένεται ότι στο πλαίσιο του μαθήματος θα

- κατανοήσουν σε βάθος τις βασικές αρχές και μεθόδους εκπαιδευτικής έρευνας στο πεδίο της διδακτικής της τέχνης, με έμφαση στις ποιοτικές, όπως αυτές που σχετίζονται με την θεωρία της πολυτροπικότητας (multimodality) καθώς και στις νέες μορφές arts-based έρευνας,
- γνωρίσουν τις σύγχρονες θεωρητικές παραμέτρους που καθορίζουν την κατεύθυνση της έρευνας στο πεδίο της διδακτικής της τέχνης μέσα από εμβάθυνση στην σχετική βιβλιογραφία και αρθρογραφία, εφαρμόζοντας αυτή τη γνώση στον σχεδιασμό των διδακτικών τους πρακτικών και την θεωρητική υποστήριξη τους,
- είναι σε θέση να επιλέξουν κατάλληλες μεθόδους εκπαιδευτικής έρευνας, για να διερευνήσουν θέματα ενδιαφέροντός τους στην διδακτική της τέχνης,
- κατανοήσουν τρόπους εφαρμογής μεθόδων εκπαιδευτικής έρευνας σε σχέση με σύγχρονες μορφές καλλιτεχνικής διαπραγμάτευσης του χώρου και του τοπίου,
- κατανοήσουν την εφαρμογή διεπιστημονικής έρευνας στο ζήτημα της αντίληψης και νοηματοδότησης της εμπειρίας του χώρου/τοπίου (μικτές μορφές έρευνας πεδίου) και να αξιοποιήσουν παιδαγωγικά τέτοιες ερευνητικές προσεγγίσεις.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (ΤΠΕ) ΣΤΗΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΣΤΗ ΜΟΥΣΕΙΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ (BY 11)

Κατά την τελευταία δεκαετία, οι κοινωνικές, οικονομικές και ιδιαίτερα οι τεχνολογικές εξελίξεις είχαν σημαντικό αντίκτυπο στην καλλιτεχνική εκπαίδευση σχετικά με την αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων μοντέλων διδακτικής της τέχνης. Ως άμεση απάντηση νέα παραδείγματα δημιουργούνται σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο περιλαμβάνοντας εξ' αποστάσεως (online) εκπαίδευση, νομαδικές σχολές τέχνης και βραχυπρόθεσμα εκπαιδευτικά projects. Αυτό το μάθημα δίνει τη δυνατότητα στους φοιτητές/τριες να διερευνήσουν αυτές τις πρόσφατες πρωτοβουλίες. Το γεωγραφικό πλαίσιο θα εξεταστεί επίσης σε σχέση με τις δυνατότητες που προσφέρει η ψηφιακή δικτύωση για την εκπαίδευση, την επικοινωνία και την παραγωγή

γνώσης. Η χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην Διδακτική της Τέχνης και τη Μουσειοπαιδαγωγική προσφέρουν την δυνατότητα αλληλεπίδρασης με ψηφιακούς πόρους, εφαρμογές και εικονικά περιβάλλοντα, καθιστώντας έτσι την μάθηση ενεργητική, διερευνητική και διαδραστική. Επιπλέον, πέραν του πλεονεκτήματος της χρήσης, δημιουργίας και διάχυσης ψηφιακών πόρων που είναι ελκυστικοί, εύχρηστοι, πλοηγήσιμοι και τροποποιήσιμοι, δίνεται η δυνατότητα δημιουργίας δικτύων, που ευνοούν την συνεργατική μάθηση. Επίσης, οι ΤΠΕ με την χρήση καλών πρακτικών μπορούν να προσφέρουν σημαντική αυτονομία στον τρόπο που οι φοιτήτριες/ές δομούν την μάθηση τους μέσα από την πράξη, καθώς αναζητούν, δημιουργούν και μοιράζονται υλικό, απόψεις και ιδέες εντός και εκτός των σχολικών χώρων και των χώρων πολιτισμού. Επίσης, στο μάθημα γίνεται εμβάθυνση σε πρακτικές χρήσης αναδυόμενων τεχνολογιών, όπως για παράδειγμα εικονικές περιηγήσεις σε εκθεσιακούς χώρους/μουσεία και εφαρμογές με τη χρήση μεικτής και επαυξημένης πραγματικότητας. Η σύνδεση των νέων τεχνολογιών με εικαστικές, αλλά και παιδαγωγικές διερευνήσεις του χώρου και του τοπίου ως 'ανοιχτών μουσείων', δηλαδή ως φορέων μνημονικών καταγραφών προσωπικών ή/και ιστορικών αποτελεί σημαντικό άξονα ανάπτυξης του μαθήματος.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Bishop, C. (2012, September). *Digital divide: Contemporary art and new media*. Artforum. <http://www.artforum.com/inprint/issue=201207&id=31944> (Ανασύρθηκε 21 Ιανουαρίου 2020).
- Buckingham, D. (2007). *Beyond technology: Children's learning in the age of digital culture*. Malden, MA: Polity.
- Carrozzino M., Bergamasco M. (2010). Beyond virtual museums: Experiencing immersive virtual reality in real museums. *Journal of Cultural Heritage*, 11(4). 452-458.
- Chung, S. K. (2007). Art education technology: Digital storytelling. *Art Education*, 60(2), 17-22.
- Meecham, P. (2007). Misfits: Technology in Art and Design. In N. Addison, L. Burgess (Eds.), *Learning to Teach Art & Design in the Secondary School* (245-259). London: Routledge.
- Pringle, E. (2006). *Learning in the Gallery: context, process, outcomes*. London: Engage. <http://engage.org/resources/learning-in-the-gallery/> (Ανακτήθηκε 21 Ιανουαρίου 2020).
- Sylaiou S., Mania K., Paliokas I., Pujol-Tost L., Killintzis V., Liarokapis F. (2017). Exploring the educational impact of diverse technologies. In online Virtual Museums, *International Journal of Arts and Technology*, 10(1). 58-84.
- Συλαίου Σ., Ζιώγας Γ. (2018). Διδακτική της Σύγχρονης Τέχνης και βιωματική μάθηση με τεχνολογίες αιχμής. Στο 2ο Διεθνές Βιωματικό Συνέδριο Εφαρμοσμένης Διδακτικής: Διδακτικές Τάσεις και Προκλήσεις στα Σύγχρονα Περιβάλλοντα Μάθησης, Δράμα, 27-29 Απριλίου 2018, 1-12.
- Συλαίου Σ. (2020). *Μουσείο και Μουσειακή Εκπαίδευση στην ψηφιακή εποχή*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Μπαρμπουνάκη.

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Οι φοιτητές/τριες αναμένεται ότι στο πλαίσιο του μαθήματος θα

- κατανοήσουν τους τρόπους που οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) ανοίγουν νέες μεθοδολογικές δυνατότητες για την εκπαίδευση και συγκεκριμένα για την διδακτική της τέχνης,
- κατανοήσουν την επίδραση που έχουν οι ΤΠΕ για υιοθέτηση καινοτόμων, μαθητοκεντρικών ή και εξατομικευμένων εκπαιδευτικών προσεγγίσεων στην διδακτική της τέχνης και την μουσειακή εκπαίδευση,
- γνωρίσουν και να εμβαθύνουν σε πρακτικές χρήσης αναδυόμενων τεχνολογιών, σε σχέση με την τέχνη και τον πολιτισμό, όπως για παράδειγμα οι εικονικές περιηγήσεις σε εκθεσιακούς χώρους/μουσεία και τοπία ειδικού ενδιαφέροντος,
- εξοικειωθούν με μαθησιακές εφαρμογές που βασίζονται σε νέες τεχνολογίες, όπως χρήση μεικτής και επαυξημένης πραγματικότητας,
- κατανοήσουν και προσεγγίσουν κριτικά την σύνδεση των νέων τεχνολογιών με εικαστικές, αλλά και παιδαγωγικές διερευνήσεις του χώρου και του τοπίου ως ‘ανοιχτών μουσείων’.

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

Εκπόνηση Διπλωματικής Εργασίας

- Πρώτη Κατεύθυνση

«Εικαστικές τέχνες και τοπίο: προσεγγίσεις του φυσικού και αστικού χώρου/ Εικαστικές Πρακτικές»

Κατά τη διάρκεια αυτού του εξαμήνου οι φοιτητές/τριες θα δημιουργήσουν ένα εικαστικό έργο/α που θα αναφέρονται σε ένα τοπίο και στην ερμηνεία του. Ως τόποι εργασίας μπορεί να είναι ο χώρος εργασίας που θα δημιουργηθεί στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας ή κάποιοι τόποι που θα επιθυμούν οι φοιτητές/τριες να διερευνήσουν. Η ερμηνεία του τοπίου δεν θα αφορά μόνο τη θέαση/βίωσή του αλλά και πέρα από αυτήν τα υλικά που το αποτελούν. Τις πολιτιστικές αναφορές που το σχηματίζουν, τις κοινότητες που το κατοικούν, τις ιστορικές εγγραφές που έχουν αποτυπωθεί σε αυτό και γενικότερα οιαδήποτε αφορμή θα μπορούσε ένα τοπίο αυτό να ενεργοποιήσει. Θα πραγματοποιούνται τακτές συναντήσεις ομαδικής κριτικής ενώ σημαντικό μέρος της διαδικασίας θα αποτελέσει και η σύνταξη του κειμένου τεκμηρίωσης όπου

θα αναπτύσσονται οι ιδέες που σχημάτισαν το έργο. Η τελική παρουσίαση του έργου θα αποτελέσει και αυτή μέρος της τεκμηρίωσης και αξιολόγησης της πτυχιακής δουλειάς.

-Δεύτερη Κατεύθυνση

«*Εικαστικές τέχνες και τοπίο: προσεγγίσεις του φυσικού και αστικού χώρου*»/Σύγχρονες Προσεγγίσεις στη Διδακτική της Τέχνης»

Στη δεύτερη κατεύθυνση η διπλωματική εργασία είναι δυνατόν να περιλαμβάνει: θεωρητική ανάπτυξη ζητήματος διδακτικής της τέχνης (από 15.000 έως 20.000 λέξεις), δυνατότητα arts-led έρευνας, δηλαδή, θεωρητική έρευνα που συνδέεται με παράλληλη παραγωγή εικαστικού έργου (15.000 λέξεις), δημιουργία και εφαρμογή διδακτικών σεναρίων σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα (15.000 έως 20.000 λέξεις).

Η θεωρητική ανάπτυξη ζητημάτων στη διδακτική της τέχνης δίνει έμφαση στην ένταξη νέων μορφών καλλιτεχνικής πρακτικής στα μαθήματα εικαστικών και εστιάζει σε θέματα κριτικής παιδαγωγικής (critical pedagogy). Σε αυτό το πλαίσιο, τονίζεται η κριτική διάσταση της σύγχρονης τέχνης. Στις διπλωματικές εργασίες αναμένεται κριτικός σχολιασμός ζητημάτων διδακτικής της τέχνης/μουσειοπαιδαγωγικής, αλλά και η συσχέτισή τους με τη συζήτηση για τις σύγχρονες εικαστικές τέχνες, ιδιαίτερα στον βαθμό που αυτές επηρεάζουν (σε θεωρητικό επίπεδο ή και σε επίπεδο πρακτικής) τις παιδαγωγικές προσεγγίσεις που συζητώνται στο πλαίσιο των διπλωματικών εργασιών. Η arts-led έρευνα τεκμαίρεται τόσο από την ίδια την διπλωματική εργασία, όσο και από υποχρεωτική έκθεση των παραχθέντων έργων σε εικαστική έκθεση με παράλληλη υποστήριξη της με κείμενο 300-400 λέξεων, που θα αναρτάται στον ίδιο χώρο. Σημειώνεται ότι η δημιουργία και εφαρμογή εκπαιδευτικών σεναρίων ή πλάνων μαθήματος σε χώρους τυπικής ή άτυπης εκπαίδευσης αποτελούν σημαντικό στοιχείο της πρακτικής άσκησης σε σχολεία, ενώ η περιγραφή τους και τα σχετικά συμπεράσματα αποτελούν μέρος της διπλωματικής εργασίας.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Gilbert, B. & Cox, A. (2019). *Arts Programming for the Anthropocene*. Abington: Routledge.

Mendolicchio H., B., Sylaiou, S., Ziogas, Y., (επιμέλεια) *Interartive: WalkingArt / Walking Aesthetics*. In <https://walkingart.interartive.org/2018/12/walking-medium-specificity> (Accessed: 12 June 2019).

